

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет перекладознавства

Кафедра англійської і німецької філології та перекладу
імені професора І.В. Корунця

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства

ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН ПОЛІТИЧНОЇ КОРЕКТНОСТІ
ЯК ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ПРОБЛЕМА (НА МАТЕРІАЛІ
АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ МАС-МЕДІЙНИХ ТЕКСТІВ У ПЕРЕКЛАДІ)

Студентки групи МПа 51-18
денної форми навчання
факультету перекладачів
спеціальності 035 Філологія,
спеціалізації 035.041 Германські мови і
літератури (переклад включно),
перша – англійська,
освітньо-професійної
програми Перекладознавство: професійно-
орієнтований переклад (англійська мова і
друга іноземна мова)
Лісової Дар'ї Іванівни

Допущена до захисту
« ____ » _____ 2019 року

Завідувач кафедри
_____ проф. Ніконова В.Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Науковий керівник:
науковий кандидат філологічних наук
професор Семенець О.Є.

Національна шкала _____
Кількість балів: _____

Оцінка: ЄКТС _____

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

School of Translation Studies

Korunets Department of English and German Philology and Translation

Master Qualifying Paper in Translation Studies

POLITICAL CORECTNESS AS A LINGUISTIC AND CULTURAL
PHENOMENON AND A TRANSLATION PROBLEM (BASED ON THE
ENGLISH LANGUAGE MASS-MEDIA TEXTS)

Group MPa 51-18
Faculty of translation
Full-time student
Majoring 035 Philology,
Specialization 035.041 Germanic
Languages and Literature (including
Translation), English as the firstlanguage,
Educational Programme Translation
Studies: Specialized Translation (English
and Second Foreign Language)
Daria I. Lisova

Research supervisor:
O.E.Sements
Doctor of Philology,
Full Professor

Kyiv – 2019

Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра англійської і німецької філології та перекладу
імені професора І.В. Корунця

Затверджую:

Завідувач кафедри англійської і німецької філології
та перекладу імені професора І.В. Корунця
_____ (підпис)
д.ф.н., проф. Ніконова В.Г.
“10” вересня 2019 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра з перекладознавства

студента(ки) _____ курсу _____ групи факультету перекладознавства КНЛУ

(ПІБ студента)

спеціальності 035. Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Тема роботи _____

Науковий керівник _____

Дата видачі завдання “10” вересня 2019 р. _____

Графік виконання кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства

№ п/п	Найменування частин і план кваліфікаційної роботи	Графік виконання	Підписи студента і керівника
1.	Аналіз наукових першоджерел і складання бібліографії	Жовтень 2018 р.	
2.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1)	Листопад 2018 р.	
3.	Добір мовного матеріалу тексту і складання Додатку (100 англійськомовних речень та їх переклад)	Грудень 2018 р.	
4.	Аналіз мовного матеріалу тексту, який досліджується, і написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 2)	Березень 2019 р.	
5.	Проведення перекладацького аналізу досліджуваного мовного явища і написання практичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 3)	Травень 2019 р.	
6.	Написання вступу і висновків дослідження, подання завершеної кваліфікаційної роботи науковому керівнику для попереднього перегляду	Вересень 2019 р.	
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи і подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедру	17 жовтня 2019 р.	
8.	Оформлення документації (відгуки) і підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи	Жовтень 2019 р.	
9.	Захист кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства	Грудень 2019 р.	

Науковий керівник _____ (підпис)

Студент _____ (підпис)

**ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) _____ курсу групи _____ факультету перекладознавства спеціальності 035. Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова) _____

_____ (ПІБ студента)

за темою _____

Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним вимогам (необхідне позначити ✓ або +)		
1.	Наявність основних структурних компонентів	_____ усі компоненти присутні , _____ один компонент відсутній _____ декілька компонентів відсутні
2.	Відповідність оформлення, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ незначні помилки в оформленні _____ оформлення неправильне
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам

Особиста думка керівника _____

Кваліфікаційна робота _____ може бути (не може бути)

(ПІБ студента)

рекомендована до захисту

_____ (підпис керівника)

_____ (ПІБ керівника)

” ____ ” _____ 2019 року

**РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) _____ курсу групи _____ факультету перекладознавства спеціальності 035. Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, **освітньо-професійної програми** Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

_____ (ПІБ студента)

за

темою _____

	Критерії	Оцінка в балах
1.	Наявність основних компонентів структури роботи — загалом 10 балів (усі компоненти присутні – 10 , один компонент відсутній – 5 , декілька компонентів відсутні – 0)	
2.	Відповідність оформлення роботи, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам до кваліфікаційної роботи — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи у форматуванні – 8 , незначні помилки в оформленні – 6 , значні помилки в оформленні – 4 , оформлення переважно не відповідає вимогам – 0)	
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки у формулюваннях – 6 , суттєві помилки у формулюваннях – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві помилки у формулюваннях – 8 , недостатня кількість проаналізованих іноземних джерел (мін. 30%) – 6 , відсутній критичний аналіз наукових праць – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність власного аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при перекладі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при перекладі й аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність перекладацького аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , неповне висвітлення результатів дослідження – 6 , часткове висвітлення результатів дослідження – 4 , не відповідає результатам дослідження – 0)	

Усього набрано балів: _____

_____ (ПІБ рецензента)

_____ (підпис рецензента)

” ____ ” _____ 2019 р.

Київ-2019

ЗМІСТ

ВСТУП	1
РОЗДІЛ 1 ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН ПОЛІТИЧНОЇ КОРЕКТНОСТІ	3
1.1 Поняття лінгвокультурного феномену політичної коректності у науковій літературі.....	3
1.2 Типології політкоректної лексики.....	9
1.3 Політкоректна лексика як перекладацька проблема	15
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ПОЛІТКОРЕКТНОЇ ЛЕКСИКИ В СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ МЕДІЙНИХ ТЕКСТАХ.....	22
2.1 Пейоративна лексика	22
2.2 Евфемізми і сленгізми	29
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВІДТВОРЕННЯ ПОЛІТКОРЕКТНОЇ ЛЕКСИКИ СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ МЕДІЙНИХ ТЕКСТІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	41
3.1 Аналіз перекладу одиниць гендерної політкоректності	41
3.2 Аналіз одиниць соціальної політкоректності	43
3.3 Аналіз перекладу одиниць на позначення якостей	47
ВИСНОВКИ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	54
Summary	59

Вступ

Мова є своєрідним лакмусовим папірцем тих метаморфоз, які відбуваються у суспільстві. Виконуючи роль основного засобу суспільної комунікації, інструмента опису світу та змін, які в ньому відбуваються, а також будучи об'єктом цих змін, мова відбиває в собі реальну картину сучасного світу, відображає стан суспільства, його культуру і світогляд у певний період життя. Те, якою мовою ми говоримо і пишемо, як нею послуговуємося, детермінує наш спосіб мислення, впливає на процес категоризації та ієрархізації реальності. Оскільки мова і реальність є нерозривно пов'язаними, то в цьому контексті аналіз мас-медійних текстів допомагає нам інтерпретувати сучасну дійсність.

Вивчення феномена політичної коректності набуває особливої актуальності в період глобалізації, коли створюються умови для більш вільного пересування представників різних рас, етносів, релігій і культур разом із властивими їм ідеями, концепціями й ідеологіями. Цей виклик потребує розроблення або запозичення механізмів попередження та вирішення можливих суперечностей, конфліктів, непорозумінь, в основі яких лежить культурна неоднорідність сторін. За таких умов гостро постає питання еквівалентності перекладу, зокрема денотативної, конотативної, нормативної, прагматичної, особливо т. зв. *sensitive (containing language and topics that might be considered controversial or offensive)* текстів та питання уникнення комунікативних девіацій та невдач у міжкультурному спілкуванні.

Англійська мова (як одна з мов світу, що найдинамічніше розвивається) зазнала за останні десятиліття значних змін, які зумовлені змінами в суспільній сфері. Не є випадковим, що саме в середовищі сучасної англійської мови виникла могутня культурно-поведінкова і мовна тенденція, що отримала назву «політична коректність».

Серед перших спроб описати й дослідити політкоректну лексику на особливу увагу заслуговують праці Є.В. Шляхтіної, В.В. Паніна, Л.В. Цурікової, О.В. Завадської, Д. Бернштейна, Д. Вілсона та інших. Явище

політкоректності досліджувалося переважно в лінгвістичному аспекті, проте є спроби дослідження цього феномена в соціальному й культурологічному аспекті, підкреслюється необхідність міждисциплінарного підходу до вивчення цього багатоаспектного явища.

У даній роботі ми аналізували видання TheEconomist, TheGuardian, TheDailyMail, PrincetonInfo та деякі інші популярні англomовні ЗМІ.

Актуальність даної роботи у аналізі та інтерпретації результатів щодо лінгвокультурного феномену політичної коректності англomовних видань.

Об'єктом дослідження є феномен політичної коректності в англomовних мас-медіа.

Предметом дослідження є проблематика вжитку політично коректної лексики англomовними журналістами.

Мета дослідження:

- виявити закономірності вживання політкоректної лексики;
- обґрунтувати доцільність використання політично коректної лексики в медійних текстах;
- розкрити особливості поняття політичної коректності в англomовних ЗМІ;
- розширити уявлення про лексичні групи політкоретних термінів, що використовуються в журналістиці;
- вивчити політично коректну лексику за категоріями.

Завдання дослідження:

- розкрити поняття лінгвокультурного феномену політичної коректності у науковій літературі;
- розібрати вживання в сучасному медійному тексті таких явищ, як евфемізми, пейоративи, сленг;
- проаналізувати вжиток політкоректної лексики у текстах ЗМІ;
- систематизувати політкоректну лексику;
 - визначити, на скільки вживана у англomовних ЗМІ політично коректна лексика.

РОЗДІЛ 1. ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН ПОЛІТИЧНОЇ КОРЕКТНОСТІ

1.1. Поняття лінгвокультурного феномену політичної коректності у науковій літературі

Появу терміну політкоректність можна віднести до 1793р., коли Верховний Суд США розглядав справу «Чізхольм проти Джорджії». В рішенні Суду був вжитий термін «not politically correct» – політично некоректний, суспільно неприйнятний. Серед перших випадків задокументованого використання поняття політкоректності також можна згадати перший розділ автобіографії американського сенатора Роберта Лафоллета, датований 1912-м роком, у якому автор, згадуючи своє навчання у Вісконсинському університеті, зазначає, що в ті часи люди не дотримувались коректних політичних та економічних поглядів, оскільки їм бракувало соціологічної та політично економічної освіти. Інший аналогічний приклад знаходимо в творі Г. В. Мортонна «Слідами Святого Павла», де він зауважив, що замість того, щоб називати людей рабами, їх варто називати Галатами, адже цей термін є більш тактовним, оскільки позначає людей, які знаходяться під владою Риму.

Політична коректність стала частиною сучасного лексикону та образу мислення в пізніх 80-х, внаслідок дебатів, які розпочались в університетських містечках США, в середовищі консервативно налаштованих професорів і журналістів, які використовували це поняття для повчань тих, хто «непристойно» висловлювався щодо расової приналежності, статі, сексуальної орієнтації чи екології. Метою «прогресивних ортодоксів» було переконати американців відмовитися від використання упереджених висловлювань та поглядів стосовно соціально-резонансних суспільних тем, таких як расова, етнічна, релігійна приналежність, гендерна ідентичність і сексуальна орієнтація. Характеристика окремих явищ з використанням упередженої чи ідеологічно забарвленої термінології вважалася для них хибною, образливою,

дискримінаційною, «соціологічно небезпечною» або просто непристойною. Громадська реакція на вимогу використання «політично коректної» термінології і лексики виявлялася в діапазоні від широкого схвалення до гострого заперечення. Критично налаштована частина американської, а згодом і канадської академічної спільноти виступила проти руху за «політичну коректність». Головними аргументами були обмеження свободи вибору та свободи висловлювань взагалі та академічної свободи зокрема, небезпека встановлення тиранії натовпу, небезпека занепаду критичного мислення та інтелектуального життя. Виступи проти руху за «політичну коректність» були досить показовими. Для відкрито мислячих інтелектуалів «політична коректність» була однією з форм новітньої тиранії натовпу, що сліпо кинувся впроваджувати її вимоги в усіх сферах суспільного життя. Оскільки приблизно 50% американців навчались в коледжах, цей термін швидко розповсюдився й осів в мові як прикметник «політкоректний». Феномен політичної коректності має свою складну історію та піддався неабияким змінам впродовж останніх двадцяти років. На момент виникнення цього терміну в США, політична коректність сприймалась як рух та соціальний феномен, сконцентрований в університетських кампусах та політичних або культурних інституціях, дотичних до феміністичних та лівоспрямованих рухів.

Мовознавець Джефрі Г'юз в роботі «Політична коректність: історія семантики та культури» пише: «З точки зору лінгвістики, проект політичної коректності почався з переважно ідеалістичного й навіть пуританського прагнення почистити мову за допомогою її позбавлення деяких властивостей, що мали упереджений характер». Якщо вірити Г'юзові, на меті у прихильників політично коректної мови було знівелювати попередню несправедливість, яка була закладена подібними словами, та покращити соціальні стосунки. Політична коректність (Political correctness – PC) – це свого роду добровільний суспільний кодекс поведінки, що стихійно склався на Заході. В його основі – досить схвальне прагнення не образити, не зачепити почуттів людини, зберегти гідність особи і гарний настрій. Це досягається через неприпустимість

принизливих згадувань про фізичні або психічні вади третіх осіб, про їх расову, релігійну чи національну приналежність, дотримання рівності статей в громадському та приватному житті, заходи проти сексуальних утисків на роботі, а також неприпустимість презирства, принизливих висловлювань та агресивних нападок на адресу тих людей, які відносять себе до сексуальних меншин, якщо їх поведінка не виходить за межі закону. Лінгвокультурний феномен політичної коректності виник в США наприкінці 60-х років ХХ століття. Розвиток цього явища був зумовлений лібералізацією суспільного устрою, появою нових тенденцій в житті суспільства та збереженням у мові одиниць, які мали дещо негативну конотацію стосовно цих змін. Так чорне населення було обурене расизмом англійської мови і почало вимагати її дерасилізації, а активісти жіночих рухів оголосили англійську мову сексистською. Боротьба за політичну коректність розпочалася в зв'язку з публічними виступами афроамериканців проти використання етнічної назви «black» на позначення темношкірого населення США. Вимагаючи дерасилізації англійської мови, афроамериканці вказували на негативність конотацій метафорики слова «black» на протигагу позитивності слова «white» (blacksheep – відщепенець, black market – чорний ринок, blackmail - шантаж, blackmailer – шантажист, blacklist – чорний список, black magic – чорна магія, black looks – похмурі/несхвальні погляди; white-collar – білий комірець (працівник, зайнятий інтелектуальною працею, whitelist – рекомендаційний список, whitehall – англійській уряд). На думку темношкірого населення країни, етнічна назва «black» була дискримінаційною. Так соціокультурна зумовленість мовного явища перетворилась у гостру політичну проблему, вирішення якої призвело до вагомих змін в усіх варіантах англійської мови. Рух за політичну коректність був активно підтриманий феміністичними колами. У 70-ті роки відбулася гендерна мовна реформа, результатом якої стало очищення англійської мови від ознак «сексизму» – вербальної дискримінації за ознаками статі. Ця ідеологія базується на установках або переконаннях, згідно з якими жінкам (або чоловікам) хибно приписуються (або заперечуються) певні якості. Цей термін

з'явився у 1970-х рр. в США в жіночому визвольному русі. Особливо часто він вживається при обговоренні упередженостей проти жінок, так званих, гендерних стереотипів. На думку феміністок, сексизм так глибоко укорінився в культурі, в суспільстві і свідомості, що його часто просто не помічають. Від перших днів після народження всіх виховують відповідно до сексистського світосприйняття. Якщо не батьки, то середовище, суспільство і традиції привчають хлопчиків грати з машинками, а дівчат – із ляльками. З дитинства закладається безліч стереотипів: парубки мають бути сильними та сміливими, а дівчата мають стежити за фігурою; чоловіки повинні утримувати родину, а жінки – поратись по господарству. Отже, поняття політичної коректності виникло через прагнення людей встановити успішні міжнародні відносини та викоренити пригноблення людей на всіх соціальних рівнях. Рух політкоректності поширився у 80-х роках внаслідок студентських дебатів. На меті його було нівелювання соціальної несправедливості та покращення соціальних стосунків, боротьба за демократизацію суспільства.

Сучасне поняття політичної коректності з'явилося в 1970–1980-х роках. У цей час на Заході ставало соціально прийнятним для жінок переслідувати той стиль життя, якого зазвичай дотримувалися чоловіки. Наприклад, прагнути стати головним менеджером чи виконавчим директором великої корпорації, бути лідером в сімейних відносинах. Саме тому і виникло питання про те, що, англійська мова повинна змінити свої іменники чоловічого роду, як, наприклад, «chairman» на більш загальні терміни, зокрема «chairperson». Словник «Merriam-Webster Dictionary» визначає даний термін політичної коректності таким чином: «...це схильність вважати, що мова та дії, які зачіпають політично болючі питання (щодо сексуальної орієнтації та расової приналежності), повинні бути виключені» (Тут і далі переклад наш – Федоренко С.В., Совпенко М.О. conforming to belief that language and practices which could offend political sensibilities (as in matters of sex or race) should be eliminated). Автори соціологічного словника-довідника Т. Лоусон і Д. Геррод визначають політичну коректність як прагнення виключити будьякий прояв дискримінації

людей за ознакою статі, етнічної приналежності, фізичних здібностей або сексуальної орієнтації. Енциклопедія «The Hutchinson» (Великобританія) містить таке визначення: «політична коректність – розмовний термін, що використовується для визначення ліберального ставлення до проблем освіти та суспільного статусу і всього, що з цим зв'язаного. Щоб бути політично коректним, потрібно реагувати на прояви расизму, сексуального насильства, проявляти турботу до навколишнього середовища ». Дослідниця З. С. Трофімова вважає, що «політична коректність» з'явилася у зв'язку з виникненням ідеї культурного плюралізму і відповідної необхідності нової ідеології у відтворенні творів літератури і мистецтва, досягнень суспільного і політичного життя, що стосується представників всіх етнічних і сексуальних меншин. Саме поняття політичної коректності є доволі багатограним та сприймається неоднозначно. Наприклад, мовознавець М. Г. Комлев в «Словнику іноземних слів» визначає політкоректність, як гасло, що демонструє ліберальну спрямованість сучасної американської політики і більше стосується не змісту, а символічного образу, до якого прив'язується поняття. Відомий лінгвіст С. Г. Тер-Мінасова вважає, що політична коректність мови виражається в прагненні знайти нові способи мовного вираження замість тих, які зачіпають почуття і гідність індивіда, принижують його людські права звичайною мовною нетактовністю та/або прямолінійністю щодо расової й статевої приналежності, віку, статусу, стану здоров'я, зовнішнього вигляду. Закордонні дослідники акцентують на тому, що явище політкоректності виникло і поширилося на території американських коледжів і університетів, як центрів науки та культури, а також завдяки етнічному і расовому різноманіттю студентства. У передмові до своєї книги «Are You Politically Correct?» Ф. Беквіт і М. Бауман дають визначення політичної коректності як «мережі взаємозв'язаних ідеологічних переконань, які ставлять під сумнів основи університетської освіти: традиційний навчальний план, погляди на об'єктивність отримуваних знань, надаючи значення культурним, статевим, класовим і расовим відмінностям». Українські лінгвісти й соціологи

неодноразово підкреслюють умовність поняття «політична коректність», адже політично коректна лексика не завжди виникає з політичних причин і дані лексичні одиниці часто не є коректними з точки зору того, що вони бувають свідомо провокативними, порушують принцип ввічливості й толерантності, а, отже, можуть досліджуватись у межах конфліктного дискурсу. Політкоректні лексичні одиниці виникли як ввічливі евфемізми, що дозволяють уникати вживання слів на позначення фізичних чи психічних недоліків людини, дискримінації людини в суспільстві. Проте політкоректні лексичні одиниці трансформувалися. Деякі з них по-новому називають звичні явища й поняття, ставлять під сумнів традиційні уявлення про людину, суспільство й місце людини в природі: наприклад, замість традиційних «mother» та «father» пропонують вживати «parent 1» та «parent 2», впроваджують звертання «Mx» до осіб невизначеної статі та евфемізми, в основу яких закладена негативна конотація – *parasitically oppressed* (*pregnant* – вагітна), *assault with a deadly weapon* (*cigarette smoking* – куріння). З цієї точки зору, політкоректна лексика іноді наближається до дисфемізмів, хоча, на відміну від дисфемізмів, політкоректні лексичні одиниці рідко бувають грубими чи провокативними. Останнім часом в США розгорілися дебати з приводу впливу ідей політичної коректності на суспільство і мову. Центральними темами цих суперечок стали проблеми мультикультуралізму (*multiculturalism*) і мовних кодів (*speechcodes*). Мультикультуралізм визначається як «філософія освіченості, що підкреслює унікальний внесок різних культур в історію людства». Прихильники мультикультуралізму закликають відмовитися від необхідності будувати навчання і виховання на принципах західної або, так званої «євроцентричної» (*eurocentric*) культури, в якій європейці постають як єдині носії цивілізації та культури. Більш того, вважається, що набір до вищих навчальних закладів повинен проводитися з урахуванням статевої й національної приналежності абітурієнтів, а не тільки за досягненнями в навчанні. Ці ідеї значно змінили характер і цілі навчання в американських школах, коледжах і університетах. Поняття мультикультуралізму поступово розширюється, охоплюючи не тільки

расові й етнічні групи, але і релігійні та сексуальні меншини, а також суспільно-політичні рухи на кшталт фемінізму.

1.2. Типології політкоректної лексики

В англomовних країнах, зокрема в США, Великобританії та Канаді, з огляду на вимоги проти ущемлення прав різних соціальних груп, особлива увага у мовленні приділяється уникненню експліцитно, імпліцитно чи потенційно образливих слів та висловів. Це перш за все стосується уникнення упередженості у мовленні щодо жінок та різних груп меншин (національних, расових, сексуальних тощо). Перекладач має звертати на це увагу при виборі відповідних слів і дотримуватися правил адаптації речень при перекладі відповідно до політкоректності.

Політкоректні терміни складають особливу групу неологізмів, які свідомо створюються носіями мови для заміни лексичних одиниць, що з тих чи інших політичних або соціальних причин починають сприйматись як принизливі. Серед політкоректних термінів можна виділити такі групи лексичних одиниць:

1. Одиниці на позначення расової й національної належності, наприклад African American (афроамериканець – на позначення американців африканського походження), Africans, Afros або Sun people, my brotah, my sistah (на позначення представників негроїдної раси), jigga (представник темношкірого населення – замість табуйованого слова «nigger» у реп-піснях; jigga – лексичний гібрид від псевдоніма відомого репера Jay Z та слова «nigger»), the future President (звертання до маленьких афроамериканців), Indigenous People (первісне населення – на позначення американських індіанців), Inuit, Native Alaskan (інуїт – на позначення ескімосів). Цікаво, що слово «Oriental» – виходець зі Сходу, – замінюють на терміни «Asian American», «Pacific American», «Pacific Islander», «Oceanian American», які вказують на географічне походження і не враховують особливостей культури, в яких сформувалася особистість;

2.Одиниці на позначення гендерної належності, наприклад, спроби створити замітники слова «woman», які не є похідними від man – womyn, wimmin, wimyn, wofem, womban, womon; pre-womyn (girl), словотворення з уникненням чоловічого компонента в назвах – toperson (toman), herstory (history), efemcipated (emancipated);

3. Одиниці для нівелювання статевої приналежності, наприклад, звертання Mx (статеві нейтральне звертання – a title used before a man or woman's name as a gender-neutral alternative to Mr, Ms);

4.Одиниці для нівелювання статусної приналежності наприклад, звертання Ms /'mɪz/, /mɛz/ (звертання до жінки, незалежно від її сімейного стану; також вживається у випадку розлучення; загальноприйняте в бізнесі: I appreciate your help, Ms. Chen);

5.Одиниці, які позначають фізичні чи психічні якості людини – наприклад, синоніми на позначення людини з надмірною вагою: large-than a verage citizen, medium-sized, a person of size, a person of substance, a person with an alternative body image, a horizontally challenged person, differently sized person; синоніми на позначення літніх людей – chronologically gifted, experientally enchanced, longer-living, mature, seasoned, advanced in years, 4th-dimentionally extended; слова на позначення розумової неповноцінності – celebrally challenged, intellectually challenged (замість «stupid»), alternatively schooled (замість «illiterate», «uneducated»), knowledge-based non possessor (ignorant), Sunchildren (children with Down syndrome); психічних вад – emotionally different (замість «crazy», «hysterical»); socially misaligned (psychopath), sexually dysfunctional (perverted), sexually focused (dirty) , selectively perceptive, mental explorers (insane people), moonchild, reality challenged (crackpot); зовнішніх недоліків – comb-free, info lliclere gression, hair-disadvantaged, follicularly challenged, follically disadvantaged (замість «bald»), aesthetically challenged, attractively impaired, average-looking, cosmetically different, facially challenged (ugly); замість «desease» (хвороба, захворювання) кажуть «condition» (стан; наприклад, mental condition – психічний стан).

6.Одиниці на позначення не престижних професій, що підкреслюють їхню важливість для суспільства – sanitation engineer, garbologist (замість «garbage collector»), environmental hygienist, custodian, building engineer (замість «janitor»), sex care provider, sex surrogate (замість «prostitute»), domestic engineer, domestic artist (замість «homemaker»); street orderly (замість «road-sweeper»), housekeeper (замість «servant»), information retrieval administrator (замість «filing clerk»), personal assistant, administrative assistant (замість «secretary»), service lawyer (замість «clerk in the law office»), exterminating engineer, vermin control officer (замість «rat catcher»), noctician (замість «night-watchman»), vehicle appearance specialist, auto appearance specialist, automotive appearance specialist (замість «car washer»), nursing-home care assistant (замість «nurse» – узначенні «медсестраабодоглядальниця»), childminder, daycare provider, child care provider (замість «nurse» – узначенні «няня»), hair stylist (замість «hairstylist»), domestic engineer, domestic artist (housewife), utensil sanitizer (dish washer), parking enforcement adjudicator (meter maid);

7.Гендерно нейтральні одиниці, переважно на позначення професій, дегендералізовано морфемами на позначення роду: firefighter (замість «fireman»), actor (замість «actor/actress»), waitron, waitperson (замість «waiter/waitress»), chairperson (замість «chairman/chairwoman»), police officer (замість «policeman/policewoman»), businessperson (замість «businessman/businesswoman»), flight attendant (замість «steward/stewardess»), anchor (замість «anchorman/anchorwoman»), bellhop (замість «bellman»), camera operator (замість «cameraman»), cleaner/housekeeper (замість «cleaning lady»), member of the clergy (замість «clergyman»), member of Congress (замість «congressman»), homemaker (замість «housewife»), insurance agent (замість «insurance man/woman»), mail carrier, mail person, postal worker (замість «mailman/mailwoman»), letter carrier, post person (замість «postman/postwoman»), law enforcement officer (замість «militiaman/ militiawoman»), sales representative або salesperson, shop assistant (замість«salesman/saleswoman»), spokesperson (замість«spokesman/spokeswoman»), weather reporter, weathercaster, meteorologist

(замість «weatherman/ weatherwoman»). Також слушно зазначити спроби створення гендерно нейтральних займенників на лексичному рівні: ze, zie, хе (замість «he/she»), hir, zir, хур (замість «his/her»), hirsself, zirsself, хемself (замість «himself, herself»); спроби створення гендерно нейтральних займенників на графічному рівні: s/he, (s)/he, he/she (замість «he» або «she»); тенденцію долексичної заміни займенників «his/her» на гендернонейтральний займенник «their»;

8.Одиниці на позначення тварин і рослин – animal companion (pet), botanical companion, flolar companion (plant, bouquet), Canine-American (American dog, за аналогією з African American), oxygen exchange units (trees), Amphibian American (frog);

9.Одиниці на позначення соціальних та побутових явищ – microteaching sessions (lessons), meltdown (crisis), home invasion (burglary), dysfunctional family (broken home), pro-life (anti-abortion), gender reassignment (sex change), homeless person, displaced homeowner, involuntarily undomiciled, underhoused, philosophy major (bum), nonspecifically destinationed individual (vagrant), negative saver (spendthrift), chemically challenged (drug addict), chemically inconvenienced (stoned), cybernetically challenged (net addict), involuntarily leisured, economically inactive (unemployed), unaffiliated applicant for private-sector funding (panhandler), assault with a deadly weapon (cigarette smoking), nondiscretionary fragrance (body odor), alternative dentation (false teeth), ethnically homogenous area/EHA (ghetto), Economic oppression zone /EOZ (slum), academic dishonesty (cheating in school), youth group (gang), culturally responsive transportation option (pimp-mobile), environmentally safe, east-west, multicultural dining tools (forkchops, a combination fork-and-knife and a pair of chopsticks), negative cash flow (loss, bankruptcy), non-traditional success, incomplete success, deficient achievement (failure), least best (worst);

10.Одиниці комерційної політкоректності, зумовлені прагненням догодити клієнтові або привернути увагу покупців. Так, щоб залучити покупниць великих розмірів, власники й директори магазинів виявляють винахідливість у

вигадуванні компліментних вивісок: «BIB» – скороченовід «Big Is Beautiful» (Великий розмір – це чудово), «Renoir Collection» (ренуарівська колекція). Пральні порошки продають у трьох упаковках: «small» (маленька), «medium» (середня), та замість лячного «large» (велика) пишуть більш «коректне» та приємне слово «family» (сімейна) чи «Jumbo» (Джамбо – за ім'ям мультиплікаційного слоненяти). Не дорогі речі іменують budget-friendly, тобто «за доступною ціною». Існує також група лексичних одиниць, які лише умовно можемо назвати політичнокоректними, оскільки вони відображають таку систему цінностей, яка заперечує традиційну. Серед таких лексичних одиниць, що вже закріпилися в мові є, наприклад, Dead White Male Canon (іноді скорочується – The Canon) – канонічні наукові, філософські, літературні й мистецькі твори (створені майже виключно чоловіками білої раси), які за традицією вважаються видатними і які стали основою західної патріархальної цивілізації, відповідно, основою системи освіти, що спрямована на підтримання уявлень про меншовартість інших культур (Capitalistic Patriarchal Hegemonic Discourse); Dead White Male Canon – DWEMs (Dead White European Males) – найвідоміші представники західно-європейської патріархальної цивілізації, які за традицією вважаються видатними; Eurocentrism – євроцентризм, тобто переконанням, що саме західно-європейська культура є найрозвиненішою і повинна домінувати в світі. Також до цієї категорії належать:

- 1) одиниці, що позначають сімейні стосунки, роблячи акцент на пригнічене становище жінки в шлюбі – unpaid sex worker (wife) – похідне від sex worker – (prostitute), unwaged labour (housework). Пригноблене становище жінки підкреслюється і в соціальній сфері, що відображається в лексичних одиницях на зразок Differential Framing, face-ism (or facial prominence) – тенденції телебачення фокусувати камеру на обличчі, якщо знімають чоловіка, і на фігурі, якщо знімають жінку
- 2) лексичні одиниці, що позначають стосунки людини з навколишнім світом і підкреслюють її варварське ставлення до інших видів. Наприклад, person

with difficult-to-meet needs (serial-killer)wood weasel, paper pirate, treeslayer (logger), Bambi butcher, animal assassin, meat mercenary (hunter), processed animal carcasses (meat), processed tree carcasses (paper, books), stolen products – від stolen nonhuman animal products (eggs, milk, honey, wool). Уявленню про те, що представники інших видів є лише ресурсом для людей протиставляється біоцентризм (biocentrism), що підкреслює рівноправність усіх видів у природі;

- 3) група слів, що позначають різні види дискримінації: за віком – ageism, за станом здоров'я – diseasism, за наявністю надмірної ваги – fatism, за зовнішністю – lookism, за належністю до жіночої статі – misogyny, уявлення про панівне становище людини серед інших видів – non-humananimalspeciesism.

Отже, політкоректна лексика досить широко впливає на сучасне життя людини та проявляється в абсолютно різних його формах. Найпоширенішими видами політкоректності є гендерна та соціальна, до якої належать одиниці на позначення фізичних та психічних якостей людини, а також – соціальних та побутових явищ. Расова політкоректність спрямована проти расових і етнічних упереджень, гендерна – виступає за усунення акценту на статі та підтримку прав жінок, соціальна – слугує для пом'якшення соціальних явищ та процесів. Загалом політкоректні слова сприймаються з позитивною конотацією, втім деякі лексеми здебільшого нагадують «жертв моди», адже звучать дуже неприродно та вирізняються браком сенсу. Серед них окреме місце посідають стилістичні гібриди, що поєднують в собі ознаки декількох тропів: CanineAmerican (політкоректний евфемізм + когнітивна метафора, адже тварину наділяють такою невласивою ознакою, як національність), 4th-dimensionally extended (яке ми адаптовано можемо перекласти – той, хто одною ногою на тому світі; поєднує ознаки евфемізму та гіперболи), womyn, wimmin, wimyn, wofem, womban, womon; pre-womyn (графон + евфемізм). До того ж, варто зазначити поширену синонімію та полісемію політкоректних одиниць: moonchild (crackpot) – не від світу цього :: moonchild (person with cancer) – народжений під

знаком Рака. І найголовніше – активний розвиток концепту політкоректності: архаїзацію мовних явищ та появу нових (наприклад, *site engineer* замість *caretaker*). Враховуючи розвиток суспільства в цілому, варто звертати увагу на сучасний мовні тенденції та використовувати ті варіанти політкоректної лексики, які вважаються доречними.

1.3 Політкоректна лексика як перекладацька проблема

Проблема стилістики перекладу тісно пов'язана із проблемою еквівалентності та адекватності. Очевидно, що якщо знехтувати стилем тексту оригіналу і не передати при перекладі стилістичні засоби оригіналу, необхідний рівень еквівалентності не буде досягнутий. Повна адекватність перекладу також має на увазі врахування стилістичних особливостей оригіналу. Це означає, що при перекладі необхідно знайти замінювачі стилістичних засобів оригіналу. Більшість лінгвістів вважають, що головною задачею перекладача є прагнення відтворити функцію стилістичного прийому, а не сам прийом. За ствердженням В. Крупнова специфіку перекладу слід вбачати у передачі мовних особливостей та образної системи тексту. Отже, ускладнюються лише задачі, які вирішує перекладач, сама ж діяльність залишається незмінною.

За визначенням І. Гальперіна стилістичні прийоми сприяють розкриттю авторського світосприйняття, виявляючи суб'єктивно-оціночне відношення автора до об'єктивної дійсності. Важливість вивчення перекладу стилістичних прийомів зумовлена необхідністю адекватної передачі образної інформації твору, відтворення стилістичного ефекту оригіналу при перекладі.

Англійській політкоректній лексиці властива досить багатогранна проблематика, зокрема її переклад іншими мовами. З одного боку, особливості перекладу визначають лінгвокультурні традиції країни, мовою якої здійснюється переклад. З іншого боку, чимале значення відіграють процеси глобалізації та євроінтеграції. Так, у вітчизняних ЗМІ ми бачимо численну

кількість спроб адаптувати англомовні політкоректні терміни, перспективи ужитку яких залишаються сумнівними. Проте, ставлення до політкоректної лексики в українській мові поступово змінюється і це, безумовно, впливає на перекладацькі тенденції. Якщо раніше українські дослідники політкоректних термінів заглиблювались лише у переклад одиниць на позначення расової та національної належності, фізичних та психічних якостей людини, а також непрестижних професій, то наразі з'являється зацікавленість соціальною політкоректністю та термінами з іронічною конотацією. Варто зауважити, що на категорію політкоректності в значній мірі впливає наш менталітет, українські культурні цінності та моральні принципи. Саме через ці фактори ми спостерігаємо часткову неадекватність перекладу, що викликана неприродним звучанням термінів – вони здаються глузливими та неприйнятними для формального стилю.

Переклад англомовних політично коректних етнономінацій українською мовою не викликає труднощі, оскільки ці одиниці є засобами офіційного позначення представників різних націй, народів, етносів, що мають свої україномовні відповідники. Політично коректні етнономінації англійської мови актуалізуються подвійними етнонімами, які визначають етнічну чи національну приналежність, а також походження людини чи спільноти, наприклад:

British Indians make up only 2 percent of the population, but 12 percent of all British doctors . Британські індіанці становлять тільки 2 відсотки населення, але 12 відсотків всіх британських лікарів. Позначення представників британської нації індіанського походження здійснюється в наведеному фрагменті дискурсу політично коректним словосполученням із подвійним етнонімом British Indians. Визначене словосполучення вказує і на національну приналежність, і на походження цієї групи британського населення, а його переклад здійснюється із застосуванням еквівалентних україномовних етнонімів британські індіанці.

Використання політично коректної етнономінації спостерігаємо і в іншому фрагменті дискурсу: Afro-Americans make 40 % of all USA population. Афроамериканці становлять 40% від усього населення США. Переклад

складної політично коректної етнічної назви AfroAmericans відбувається її україномовним відповідником афроамериканці. Слід зазначити, що синонімами цієї назви є також політично коректні словосполучення African American, Black American, які в 70-80-ті роки ХХ століття замінили політично некоректні номінації представників афроамериканського населення США negro, black. Політично коректною є також їх номінація person of colour. Політично коректне позначення іншої ключової групи населення США зустрічаємо в такому фрагменті дискурсу: About 3 thousand Mexican Americans went to the city streets with the demand to release them from high taxation . Приблизно 3 тисячі американців мексиканського походження вийшли на вулиці міста з вимогами звільнити їх від високих податків. Переклад політично коректного словосполучення Mexican Americans здійснювався українською мовою із застосуванням трансформації перестановки та додавання слова американці мексиканського походження. Використання вказаних трансформацій дозволило відтворити значення політично коректної номінації засобами української мови. Зауважимо, що політично коректна назва Mexican Americans почала вживатися в ЗМІ, офіційному мовленні політиків та інших типах дискурсу, починаючи з 70-х років ХХ століття. Ця одиниця замінила етнічний Mexіcan, який не вказував на національну приналежність однієї із ключових груп населення США. Політично коректні номінації використовуються в ЗМІ та інших типах дискурсу для позначення корінних мешканців США, наприклад:

The struggle over public lands began in the West, and Mr. Trump's decision was anxiously anticipated for several months. On Monday morning, hundreds of people gathered outside the Capitol, some in cowboy hats, to protest Mr. Trump's announcement Helaman Thor Hale and Andrea Hale, both Native Americans, brought their three sons to the rally. 'It's a historical trauma our people have been through over and over,' Mr. Hale said of Mr. Trump's move. Боротьба за громадські землі почалася на заході, і рішення Трампа з нетерпінням чекали декілька місяців. У понеділок вранці сотні людей зібралися біля капітолію, деякі в ковбойських капелюхах, на знак протесту проти заяви Трампа. Геламан

Тор Хейл і Андреа Гейл, обидва корінні американці, привезли своїх трьох синів на мітинг. «Це історична травма, якої зазнають наші люди знову й знову», – сказав містер Хейл про переїзд містера Трампа. Переклад політично коректної назви Native Americans здійснюється в наведеному фрагменті дискурсу за допомогою її україномовного відповідника корінні американці. Зазначимо, що іншими англомовними політично коректними назвами індіанців, які є корінними мешканцями США, є American Indians, indigenous Americans, indigeneous people. Подібні одиниці перекладаються відповідниками, які існують в українській мові (American Indians – американські індіанці, indigenous Americans – корінні американці, indigeneous people – корінне населення). Зауважимо,

щополітичнокоректніназвиможутьнеміститиу своєму складі етнонімічні назви, наприклад: The NAIS announces an Annual People of Color Conference that will be held from 30th November to 2nd December 2017 at the Anaheim Convention Center in Anaheim, state California, United States Of America. Національна асоціація незалежних шкіл оголошує щорічну конференцію для темношкірих, що буде проводитися з 30 листопада по 2 грудня 2017 року. у виставковому центрі Анахайма в Анахаймі, штат Каліфорнія, Сполучені Штати Америки. Словосполучення people of color із значенням «who belong to a race with dark skins», що використовується в наведеному фрагменті дискурсу для позначення представників афро-американського населення США, перекладається українською мовою шляхом конкретизації значення темношкірі. Вказану одиницю вжито у складі словосполучення на позначення щорічної конференції для темношкірих Annual People of Color Conference. Переклад словосполучення здійснюється із застосуванням трансформації перестановки слів (щорічна конференція для темношкірих). У наведеному фрагменті спостерігається також використання аббревіатури NAIS, що відсилає до назви національної асоціації незалежних шкіл (National Association of Independent Schools), переклад якої для розуміння її україномовним реципієнтом здійснюється повною назвою. Підкреслимо, що політично коректним є також словосполучення a person of

color, яке перекладається українською мовою із використанням трансформацій перестановки слів і конкретизації темношкіра людина або за допомогою української етнонімічної назви афроамериканець. Аналізоване словосполучення з'явилося в англійській мові наприкінці XVIII століття, а в 90-ті роки XX століття його почали використовувати в офіційному мовленні як заміну політично некоректних black, colored, nonwhite. Отже, переклад англійських політично коректних етнономінацій, що містять подвійні етноніми, відбувається за допомогою її українських еквівалентів. Переклад таких одиниць може здійснюватися із застосуванням трансформацій додавання та перестановки слів. Політично коректні номінації означеної групи можуть не містити етнонімічні назви. Подібні одиниці перекладаються українською мовою шляхом уточнення, конкретизації їх значення та за допомогою трансформації додавання.

1.4. Особливості функціонування лексичних одиниць політкоректності
За останні роки політично коректна лексика значно розширила свої кордони. Її можна об'єднати в групи, залежно від того, якого саме виду дискримінації необхідно уникнути.

1) Назви представників корінних народів та етнічних меншин. Цей вид дискримінації носить назву «racism» в англійській мові. Напевно, саме про цю групу слів думаємо ми в першу чергу, коли чуємо про політичну коректність. Алелексика, яку можна віднести до цієї групи, давновжевийшла за межі відомих більшості Afro-American замість Negro: black – African American/ member of the African diaspora, Oriental – Asian, Jew – Jewish person, Hispanic – Latino, Eskimo – Native Alaskan, Indian/ American Indian – Native American/ indigenous person/ First nations (Canadian usage), tribe – people, colored – person of color.

2) Лексичні одиниці, спрямовані проти сексизму в мові. Наявність в англійській мові великої кількості форм чоловічого роду стало темою багатьох дискусій і

суперечок. Феміністки звинуватили англійську мову в сексизмі. Навіть були спроби створити заміники слова woman, які не є похідними від man – womyn, wimmin, wimyn, womon. З часом почалися активні пошуки нейтральних лексичних одиниць: actor/ actress – actron, businessman – businessperson, cameraman – cameraperson/ camera operator, chairman – chairperson/ chair, doorman – access controller, fireman – fire fighter, steward (– ess) – flight attendant, milkman – milkperson, mailman – mail carrier, Miss / mrs – Ms, policeman – police officer, spokesman – spokesperson, he or she – they, waiter/ waitress – waitron.

3) Лексичні одиниці, що використовуються для підвищення престижу окремих професій. Такі евфемістичні заміни підкреслюють важливість людей, відповідальних за прибирання, допомагають прибрати негативне ставлення до людей, що займаються деякими видами діяльності:

janitor – environmental hygienist, automobile mechanic – automobile engineer/ engine redesigner/ vehicular consultant, undertaker – funeral director, garbage collector – sanitation engineer/ garbologist, prostitute – sex care provider/ sex worker.

4) Лексичні одиниці, що асоціюються з фізичними або розумовими відхиленнями. У англійській мові політкоректні висловлювання цієї групи утворюються за допомогою приставки – challenged. Вона витіснила колись цілком прийнятні «handicapped» чи «disabled», які підкреслюють повну відсутність тієї чи іншої фізичної можливості у людини: the disabled/ the handicapped/ the impaired – differently abled/ physically different/ physically challenged/ people with disabilities, fat – full-figured/ bigboned, bald – hair disadvantaged/ follicularly challenged, deaf – hearing impaired/ aurally inconvenienced, nearsighted, farsighted – optically inconvenienced/ optically challenged, the mentally handicapped/ the retarded – learning disabled/ people with learning difficulties/ mentally challenged/ special, blemishes – misperfections, dumb – speech impaired, short – vertically challenged, blind – unseeing/ visually challenged.

5) Лексичні одиниці, пов'язані з бідністю. Така лексика замінює слова, які, описуючи фінансовий статус людини, викликають неприємні асоціації. Тому, щоб не образити свого співрозмовника, натякаючи на його скрутне фінансове становище, політкоректно вживати наступні вирази: the poor – the deprived/ the disadvantaged/ the low-income/ the needy/ the illprovided/ the socially deprived/ the under privileged.

6) Назви представників різних вікових груп. Вікова дискримінація називається «ageism» і найчастіше стосується поваги до людей похилого віку: old/ elderly – golden– ager/ mature/ middlescence/ anolderperson/ senior/ thirdage.

7) Лексичні одиниці, пов'язані з сексуальною сферою: homosexual – gay/ LGBT person (lesbian, gay, bisexual, or transgendered), sexual preference – sexual orientation.

8) Явища, що відносяться до сім'ї та шлюбу: mother – biological mother, housewife – homemaker, father/ mother – parent 1/ parent 2, husband/ wife – partner/ companion, unmarried mother – single parent household.

Бажання дотриматись політкоректності в релігійній сфері призвело до того, що в деяких англомовних країнах традиційне побажання "Merry Christmas" ("Веселого Різдва") стали часто замінювати на "Happy Holidays" ("Щасливих свят") у випадках, коли воно адресується людям невідомого віросповідання (наприклад, доширокої публіки), і хоча 96 % американців святкують Різдво, на вітальних листівках, які розсилає Білийдім, в останні роки цього слова не зустрінеш.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ПОЛІТКОРЕКТНОЇ ЛЕКСИКИ В СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ МЕДІЙНИХ ТЕКСТАХ

2.1. Пейоративна лексика

Пейоративами називають лексичні одиниці, в структуру лексичного значення яких входить конотативний аспект (негативна емотивна сема), за допомогою якого виражається негативне ставлення мовця до адресата. Часто це може бути вульгарна, просторічна, жаргонна лексика. Сферою використання таких слів здебільшого є розмовно-побутова, в художній літературі та мас-медіа її вживають для відображення колориту мовлення героїв, для відтворення своєрідного сприйняття дійсності. Суть застосування пейоративної лексики зводиться до того, що мовець (автор) дає нищівну оцінку не безпосередньо, а при допомозі достатньо обмеженого набору морфологічних і лексичних засобів, що легко впізнаються.

У медіа-текстів “притаманна в цілому нейтральність оповідального тону (за винятком, на жаль, занадто поширених сьогодні бульварних видань), що виявляє себе перш за все у нечастому вживанні пейоративної лексики, а також знижених, просторічних лінгвальних одиниць, тоді як у німецькій або російській пресі це робиться значно частіше [3, с. 6]. Важливою особливістю використання пейоративної лексики є її здатність не просто змінювати предмет діалогу, а переводити фокус розмови з політичної ідеї чи дії на особу співрозмовника. Негативна оцінка особи – це психологічна атака, відхід від теми, а разом з тим – спроба штучно пов’язати, негативізм особистості (який переважно неможливо ні підтвердити, ні спростувати) з ідеями та діями політичної сили, яку ця особа представляє. І хоча, як зауважує О. Голод, “універсальні пейоративи не стільки характеризують адресата, скільки виражають негативне ставлення мовця до адресата” [4, с. 3], в ток-шоу їхня роль розширюється, маніпулятивні технології мовців задіюють схильність

частини реципієнтів до стійкого некритичного відтворення запропонованих комунікаторами готових мовних конструкцій. З погляду культури діалогу така мовна поведінка є девіантною, однак з погляду ефективності комунікативної стратегії однозначно трактувати її неможливо, адже уведення пейоративної лексики в діалог матиме як своїх прихильників, так і опонентів серед представників різних груп населення.

Наприклад, в американському варіанті англійської мови широко використовуються пейоративи для відображення негативного ставлення до певних народностей: “beaner/spick/wetback” – мексиканець, “chinc/gook” – китаєць, “chink” – азіат, “coon/jigaboo/junglebunny/negro/nigaboo/nigga/nigger” – афро-американець, “cracker” – кавказець, “daggo/deggo/guido/wop” – італієць, “heeb/kike/kyke” – єврей, “jap” – японець, “kraut” – німець, “mick” – ірландець, “raki” – пакистанець, “pollock/poliak” – поляк, “ruski” – росіянин. Питання політкоректної та пейоративної лексики ще недостатньо досліджене вченими-лінгвістами на даному етапі, саме це обумовлює необхідність проведення наукової роботи у даному напрямку. У результаті нашого дослідження ми дізналися, що політкоректна лексика є важливим інструментом для врегулювання непорозумінь.

Експресивна функція вважається необхідною умовою їх існування. В межах даної функції виокремлюємо *оцінну*, що відображає негативне ставлення мовця до суб’єкту дискурсу. Оскільки, інвективи в своїй семантиці відображають ціннісні уявлення носіїв мови, в центрі яких знаходиться людина з усіма можливими недоліками, тому семантична класифікація інвектив дозволяє виявити основні групи людських пороків, засуджуваних в даній культурі, як зазначалося раніше. Одним з найбільш актуальних людських недоліків в англійському публіцистичному дискурсі визнається дурість. Підкреслюючи розумові вади адресата, що говорить демонструє своє домінуюче становище. Наприклад: *The head of Mitsubishi in France resigned yesterday after igniting a row when he reportedly described the French Industrial Recovery Minister as a moron* (The Times/October 27, 2012); *Deloney’s court-appointed attorneys have*

*pleaded with the man to accept a ruling that he has an IQ under 70 — “mentally retarded” in Ohio parlance. “They pretty much called me retarded,” Deloney said of his court-appointed attorneys, Perry Ancona and Tim McKenna, according to the Enquirer. “I don’t want anybody to disrespect me.” (New York Daily News/ May 2, 2014); <...>...says of an adversary: “That fellow is, and his father was, and his grandfather was, the most stiff-necked, arrogant, imbecile, pig-headed numskull, ever, by some inexplicable mistake of Nature, born in any station of life but a walking-stick’s!” *Boythorn is based on the grudge-bearing...* (The Times/ January 30, 2011). Зазначені інвективи *moron* (бовдур), *retard* (заторможена людина, “торомоз”) та *imbecile* (рос. тупица, недоумок), *numskull* (олух, рос. дурошлѐп) відображають негативну оцінку адресата повідомлення та вказує на його не схвальне ставлення до суб’єкту дискурсу.*

Наступною функцією інвектив, що закладена в самому визначенні даних одиниць, є *нейоративна* функція, що спрямована на негативну характеристику суб’єкта, а саме полягає в зневазі та приниженні адресата. Наприклад, такі одиниці як *spade/coon* (негр, чорномазій), *yid/kike* (жид), *kraut* (фриц), *dago/wop* (італьяшка), *birdbrain* (розуму як у курки, йолоп, телепень), *bladdered* (п’яний як ніч (як чіп)), *chickenshit* (боягуз, страхополох), відображають принизливе ставлення мовця до адресанта: <...>..co-star, *Shia LaBeouf, offthe stage of his Broadway play. Only two days before the interview, he has had to deny calling a photographer a “coon” and a “crackhead” and threatening to choke a writer from the New York Post. There is a moment when I hopefully scent drama even now...*(New York Daily News/ September 10, 2012); “You have got to learn a little, at least a little, about the history of your allies,” he told his listeners. “About Jew-ruined England. About the wreckage of France, wrecked under yid control. Lousy with kikes.” ([The Guardian](#)/ October 27, 2011).

Розглянемо спочатку експресивні лексичні засоби, які зустрічаються у промовах Дональда Трампа. Ще до президентських перегонів президент США дозволяв собі використовувати дерогативну і лайливу лексику. Так, йому

ставлять в провину той факт, що він називав жінок “fat pigs, dogs, slobes and disgusting animals” (Daily Mail, 07.08.2015) (букв.: жирні свині, собаки, ледащо і огидні тварини). З позицій сьогоденного дня нам вкрай важко об’єктивно і повноцінно судити про те, які саме образи, по відношенню до кого, коли, з якою інтонацією і в якому ситуативному контексті виголосив Дональд Трамп. Неможливо встановити, що було дійсно сказано, а що лише приписується цьому підприємцю і відомому громадському діячеві. Проте саме цей різкий, пофарбований у відразливі тони вокабуляр, що легко запам’ятовується слухачеві, в поєднанні зі стислістю використовуваних ним граматикосинтаксичних структур стає яскравою мовною характеристикою особистості сучасного американського лідера. Озвучена ним лексика задає унікальний емотивний тембр його політичному іміджу [1, с.52]. Не зважаючи на те, що деякі журналісти вважають Дональда Трампа майстром класичної риторики та порівнюють його з Цицероном за здатність впливати на публіку [8], більшість критикує його за невиразність, відсутність логіки та різкі зміни тем, що становить величезну проблему для перекладачів, бо втрата сенсу або викривлення значень під час перекладу з англійської на будьяку іншу мову може мати досить небезпечні наслідки. Багато перекладачів зарахували вирази, які він використовує, до категорії NSFW, що дослівно означає “небезпечно для роботи.” Проблема полягає навіть не в тому, що деякі його висловлювання складно перекласти, а в тому, що треба ще й вигадати новий сенс фрази [4]. Так, у ранковому повідомленні Трампа від 31 травня 2017 р. було написано: “Despite the constant negative press covfefe”. Переклад цієї незакінченої фрази: «Не дивлячись на постійне негативне ковфefe». Скоріше всього, президент допустив помилку, написавши covfefe замість coverage. Тоді повідомлення мало б сенс, хоча все одно було б незакінчене («Не дивлячись на постійне негативне висвітлення у пресі») (Українські новини, 31.05.2017). Вживання великої кількості дерогативних епітетів – одна з характерних рис мовлення Трампа: ugly (гидкий), foul (смердючий), disgusting (огидний), dirty (брудний), terrible (жахливий), rough (грубий) [1, с.52]. Так, наприклад, коли Дональд Трамп

охарактеризував свого конкурента Гіллари Клінтон, сказавши: “Such a nasty woman”, багато перекладачів та журналістів не змогли зрозуміти, котре ледь не з сотні значень слова “nasty” в українській мові обрати: погана, огидна, паскудна, мерзенна, брудна, непристойна, неприємна, бридка, жахлива, підла тощо [4]. Українські ЗМІ здебільшого не соромляться перекладати слова Дональда Трампа, але роблять це у формі цитати, помістивши їх у лапки: «Трамп не залишався у боргу та називав Шер «самотньою невдахою» (ТСН, 10.01.2017), «...Місс Всесвіт Алісією Мачадо, яка заявила, що Дональд Трамп назвав її «Місс Порося», коли вона погладшала», «республіканець може витратити ціле життя називаючи жінок «свинями, собаками та нехлюями» (BBC Україна, 02.11.2016). Загалом переклад ненормативної лексики дуже кропітка і нелегка праця. Перекладач повинен зуміти підібрати аналог з приблизно такою ж експресивністю, як і в англійській мові, максимально наблизити переклад до оригіналу. Більшість американських видань, як, наприклад, the Sun Chronicle і the New York Times, дотримуються певних стандартів і опускають вульгаризми та лайливі слова. Українським перекладачам так само доводиться вдаватись до хитрощів та перекладацьких прийомів, підбираючи еквівалент-замінник ненормативного слова, або просто оминаючи його, що не завжди сприяє адекватності перекладу. Під час візиту до Франції на святкування Дня взяття Бастилії американський президент зробив недоречний комплімент дружині французького президента: “In such good physical shape!” – «Ви в такій хорошій формі» (фізична привабливість), але французький журналіст, хвилюючись за реакцію публіки, переклав цю фразу як “vous êtes en grande forme,” яка для французьких читачів означає «Ви в гарному здоров’ї» [10]. Варто згадати про скандал, що стався на початку 2018 року. У своїй промові, висвітлюючи тему емігрантів, Дональд Трамп назвав Гаїті, Сальвадор та інші африканські країни “shithole countries”, які були по-різному відтворені світовими ЗМІ. На той час, коли історія з’явилася на перших шпальтах світових газет, образливе висловлювання загубилося в перекладі. А в консервативних куточках Америки воно й зовсім було замінене евфемізмом.

Українські інтернет-видання переклали слова президента США: «країни-дірки» («Українська правда», 12.01.2018); «смердючі дірки» («Інтерфакс-Україна», 14.01.2018); «забруднені екскрементами країни» («Дзеркало тижня», 12.01.2018). Як бачимо, усі намагались зберегти експресивність виразу, не виходячи за рамки пристойності. Не можна не зазначити і скандальний відеозапис 2005 року, на якому Трамп розповідав про домагання до жінок. Вінтодісказав: “Grab them by the pussy. You can do anything.”

Стурбовані доцільністю перекладу слів, що легко потрапляють до категорії табуованої лексики, більшість українських медіа обмежилися використанням непрямих цитат та виразів, на кшталт “дотиками до інтимних місць”. Тепер давайте розглянемо переклад засобів експресивного синтаксису, який є важливим елементом лінгвостилістики і відіграє вагомий роль у риторичі. Мовленню американського лідера притаманні парцеляція, синтаксичні повтори та паралелізм. Я.Й. Рецкер пише, що завдання перекладача – передати зміст оригіналу засобами іншої мови цілісно і точно, зберігши його стилістичні та експресивні особливості. Цілісним (повноцінним або адекватним) можна визнати лише такий переклад, який передає інформацію рівноцінними засобами. Інакше кажучи, на відміну від переказу, переклад повинен передавати не тільки те, що виражено оригіналом, але й так, як це виражено в ньому [5, с.7]. Тому нехтування парцеляцією, об’єднання реплік, призводить до деформації авторської інтенціональності, оскільки в основі парцеляції – емоційний стан мовця. Але мовлення Трампа настільки хаотичне і переповнене експресивними засобами, що, на нашу думку, недоцільно, відтворювати їх повністю. Щоб передати не стільки зміст, скільки стиль мовлення, BBC спробувала перекласти деякі місця з інтерв’ю Дональда Трампа газетам Times і Bild. «Ми постаралися перекласти відповіді обраного президента якомога ближче до оригіналу, але не зовсім дослівно: «підрядковий» переклад виглядав би більш абсурдно, ніж слова Дональда Трампа у реальності». Цим BBC наголошує, що такий переклад несправильним. How will you manage relations with our

countries? Trump: Well, it's similar. We have great love for both countries. These are great countries, great places. It's very interesting how the UK broke away. I sort of, as you know, predicted it. I was in Turnberry and was doing a ribbon cutting because I bought Turnberry, which is doing unbelievably, and I'll tell you, the fact that your pound sterling has gone down? Great. Because business is unbelievable in a lot of parts in the UK, as you know. I think Brexit is going to end up being a great thing. Як ви будете вибудовувати відносини з нашими країнами? Дональд Трамп: Ну, тут буде схоже. Ми з величезною любов'ю ставимося до обох країн. Це чудові країни, відмінні місця. Дуже цікаво, як Британія відділилася. Я, як би, ну ви знаєте, це передбачав. Я був у Тернбері [готель у Шотландії, який належить Трампу - BBC], я там стрічку перерізав, тому що я купив Тернбері, він неймовірно просто працює, і я вам ось що скажу: той факт, що фунт стерлінгів упав? Чудово! Тому що бізнес у багатьох місцях Британії неймовірний, як ви знаєте. Я думаю, "брекзит" у підсумку буде чудовою штукою. Дональд Трамп використовує багато контактних слів, що дає йому трохи часу подумати, що він хоче сказати далі: «sort of, as you know» - «як би, ну ви знаєте», «Yeah. I'm telling you - yeah, it's great, isn't it?» – «Так. Я кажу вам - так, це здорово, чи не так?» «right?» - «правда?». Якщо письмовий перекладач може опустити зайві слова, то тлумач повинен їх відтворити, бо якщо політик каже це в прямому ефірі на телебаченні, а тлумач мовчить, може скластись враження, що глядачі щось пропустили. Слово great у такій короткій відповіді пролунало 5 разів, що вважається лексичним повтором. Перекладач, щоб уникнути тавтології, вирішив використати синонімічний ряд, що, на нашу думку, є правильною, перекладацькою стратегією: чудовий, відмінний, величезний (за контекстом). Проаналізувавши все інтерв'ю, ми дійшли висновку, що переважна кількість слів (близько 75%) – це прості односкладові та двоскладові слова, які разом з вищезазначеними синтаксичними характеристиками надають мовленню певної ритмічної організації та роблять його уривчастим і динамічним. Саме цю фоностилістичну особливість риторики Дональда Трампа не можна відтворити через відмінність у словотворенні англійської та української мов. Крім того,

речення закінчуються на певні ключові слова, які виділяються додатковими інтонаційними засобами, наприклад, сповільненням темпу або високим низхідним тоном. Є перекладачі, які твердо наполягають на тому, що промови слід передавати винятково предметним тоном. На нашу думку, важливим параметром усного перекладу є емоційно жвава інтонація. З першого погляду, спрощена мова Дональда Трампа повинна допомагати при перекладі, однак відсутність того, що ми звикли розуміти під логікою, вкрай швидкі і несподівані переходи від однієї теми до іншої, а також вільне поводження з фактичним матеріалом перетворюють його промови в пазл, зібрати який воєдино дуже не просто. Навіть у цій відповіді перекладачу довелось помістити пояснення про готель у дужки, бо інакше читач не зрозуміє, про що йде мова, а тлумачу доведеться спиратись на свої фонові знання. Більшість перекладачів стверджують, що Трамп і не прагне того, щоб бути зрозумілим своєю аудиторією – використовуючи двозначні вирази, сленг і провокаційні висловлювання, він заводить у глухий кут своїх слухачів, які намагаються зачепитися за окремі фрази, які мають хоч якийсь сенс. Що стосується перекладу на інші мови, про це новий американський президент навряд чи замислюється. Найскладніше перекладачам мов романо-германської групи. Французи та німці часто просто не розуміють, про що йдеться у його виступі через відсутність підмета та присудка, котрі в цих мовах визначають сенс речення. А японці зіткнулись з іншою проблемою: сенс кожного речення в японській мові залежить не від підмета та присудка, а від теми розмови. Постійна калейдоскопічна зміна тем у промовах Трампа унеможлиблює, приміром, переклад наживо на японську.

2.2. Евфемізми і сленгізми

Евфемізми емоційно нейтральні слова або вирази, що замінюють лексеми із негативним конотативним значенням. Політкоректні лексичні одиниці пом'якшують у мовленнєвому контексті вікову, майнову, расову, етнічну,

фізичну, соціальну дискримінацію. Наприклад, *the third age (age from 65), the needy (the poor)*. Протилежним значенням до евфемізмів є дисфемізми псевдокоректні лексичні одиниці, що виражають звичні поняття у більш грубій формі. Наприклад, *processed animal carcasses(meat), cruelty free products (milk, meat, honey)* [6, с. 3].

Аналіз зазначених на початку статті прикладів дає змогу прослідкувати особливості «роботи» метафоро-метонімічного зсуву. *Sandwich generation* метафора на основі асоціацій двох половинок бутерброда та покоління людей, котрі, з одного боку, вимушені піклуватись про старіючих батьків, а з іншого про ще недостатньо самостійних дітей. *Trojan horse deal* застосування архетипної назви на основі виокремлення значення «небезпечний, неочікуваний» від алюзії на троянського коня та підступний задум греків розгромити противників [3, с. 38].

Метонімічна модифікація утворює значення ризикованої угоди чи переговорів у сфері бізнесу. *Fur kid* перифраз на *a pet*, домашня «хутряна дитина». *Sheeple* (sheep + people телескопія) метафоричне означення осіб, на основі асоціації стада овець та натовпу людей, котрі виконують все, що скажуть. *Peanut-butter* перенесення значення дешевизни горіхового масла у сферу економіки для того, щоб означити дужеощадливий розподіл і витрати фінансових ресурсів компанії чи особи (метафора). *Old Lady of Threadneedle Street* – метафтонімія на позначення банку Англії, котрий в 19 столітті знаходився на вулиці Треднідл (метонімія) та алюзивної метафори, асоційованої з карикатурою прем'єр-міністра Піта, який намагався добратись до скрині із золотом, на якій сидить стара леді. *Vertically challenged* евфемізм, що описує низьку людину чи карлика на основі коректної заміни прямого слова більш нейтральним. *Alpha-earner* троп на основі використання ознаки букви Альфа, як першої в алфавіті, для характеристики члена сім'ї, чий заробіток складає найбільшу (найпершу) долю, хто кормить родину (*brings the bacon home*). *Cutting-edge mom* (метафора) означення матері, котра «округлює гострі кути», слідкує за

сучасними смаками дітей і не доводить до конфліктів у сім'ї. *Barefoot luxury* метафорично використовує значення слова *barefoot* як «простий», «босоногий» щодо «шику у простоті». *Bifocular* метафоричне перенесення особливості біфокальних окулярів, котрі мають подвійну функцію для читання і для далекого розрізнення предметів у просторі на позначення людини, яка виконує кілька дій одночасно. *Delia dish* метонімічна архетипна назва, що стосується будь-якої страви із книги кулінарних бестселерів англійського повара Делії Сміт. *Boomeranger* метафорична персоніфікація на основі асоціації ефекту бумерангу та повернення дорослої дитини назад у батьківський дім. *Britney* вид метонімічної архетипізації при суміжності явища будь-якої відверто одітоїдівчини з легковажною поведінкою Брітні Спірс, котра у народі зажила такої слави. *Stresspuppy* метафора, на основі асоціації беззахисної людини у стресовому світі із маленьким цуценям. *People of pallor* перифраз на позначення «білих» людей європейської раси. *Cappuccino economy* асоціація швидкого темпу розвитку конкретної галузі економіки танапою швидкого приготування, особливо на робочому місці (метафора). *Bling-bling* метонімія на основі ономапої, на позначення «celebrities», котрі зазвичай носять дорогі прикраси, що бряжчать (to bling-bling). *Silver ceiling* метафтонімія, що характеризує перешкоди, бар'єри, стіни (із ceiling метафора), щоб розпочати власний бізнес чи свою справу для літніх людей чи людей похилого віку (silver heads метонімія).

Політично коректні лексичні одиниці виникли як евфемізми, що мали на меті уникнути вживання слів, що підкреслюють ті чи інші випадки нерівності між людьми, наприклад расової, гендерної нерівності, фізичні чи психічні недоліки. Проте головною відмінною рисою політкоректності стала її крайня запобігливість – засуджуються не просто образливі вчинки, а усе що потенційно може бути образливим. Також для політкоректності, на відміну від евфемії, характерна крайня неконфліктність – в разі якщо виникає вибір між

кількома варіантами інтерпретації події, факту, вчинку обирається найменш образливий навіть якщо він є менш імовірним чи навіть відверто надуманим. Як зауважує дослідниця Великорода В. Б., евфемізмами є одиниці вторинної номінації з відносно позитивною конотацією, що використовуються для заміни прямих найменувань, вживання яких з соціально чи психологічно зумовлених причин вважається небажаним. Серед основних причин вживання мовцями сучасних евфемізмів є бажання бути ввічливим (виявлення поваги, прагнення звучати «аристократично», бажання пом'якшити неприємний факт чи уникнути дискримінації) та прагнення завуалювати негативні аспекти дійсності в межах певної професійної, соціальної чи вікової групи [2, с. 51]. За сферою дистрибуції евфемізми розподіляються за наступними функціонально-прагматичними розрядами: загальноповжиті евфемізми, арготичні евфемізми та евфемізми «політичної некоректності» [4, с. 95]. В контексті нашого дослідження нас, зокрема, цікавлять евфемізми «політичної некоректності», первинним мотиваційним чинником яких була ввічливість. У цю групу входять слова і словосполучення, які пом'якшують різні види дискримінації. У сфері евфемізмів на пом'якшення вікової дискримінації варто згадати про існування терміна «ageism» – утиск людей певного віку. Аби не образити, людей поважного віку, в мові останніх десятиліть з'явилося слово «middlescence» (по аналогії з «adolescence») – це період життя від 40 до 65 років. Період життя від 65 років і далі стали називати «thirdage». Замість слова «old» (старий) поширились такі евфемізми, як «senior», «mature» і «seasoned» [5, с. 15]. Причиною виникнення евфемізмів для пом'якшення майнової дискримінації стало прагнення чиновників різного рангу згладити проблеми майнової нерівності людей. За спостереженнями мовознавця Г.Д.Томахіна, сполуку «the poor» (бідні) у пресі замінюють на «the needy», «the ill-provided» – «незабезпечені», згодом з'являються термін «the deprived» – «позбавлені благ», «the socially deprived» – «соціально знедолені», чи «the underprivileged» – «мало привілейовані», пізніше – «the disadvantaged» – «що потрапили в менш сприятливі обставини» і, нарешті – «low-income people» – «малозабезпечені».

Не меншої уваги заслуговують евфемізми, які виключають дискримінацію за фізичними та розумовими вадами: слово «cripple» – «каліка», замінюють евфемізми «differently abled», «physically different» або «handicapable»; «fat» – «товстий» замінюється на «big-boned», «differently sized»; замість «bald» – «лисий», використовується евфемізм «hairdisadvantaged», «comb-free», «follically disadvantaged», замість «deaf» – «глухий» – «aurally inconvenienced», «hearing impaired», «unmusical», замість «blind» – «сліпий» – «unseeing». Розумово відсталіх людей називають «learning disabled», «special», «mentally challenged people», «developmentally disabled» [4, с. 95]. Евфемізми, що пом'якшують расову та етнічну дискримінацію підкреслюють самотність расових і національних груп і їхній рівноправний статус. Слово «black» – «чорношкірий», замінюється евфемізмом «member of the African diaspora» – «представника африканської діаспори», «Indian» – «індіанець» – словом «indigenous person» – «місцевий житель». Другий рівень евфемістичної лексики побудований на принципі зменшення страху перед такими явищами як хвороба та смерть. Наприклад, на зміну «insane asylum» – «лікарня для психічнохворих» прийшло слово «mental hospital», смерть пацієнта в лікарні передають евфемізми «terminal episode», «therapeutic misadventure» або «negative patient care outcome». Помітно посилилася тенденція до утворення нових евфемізмів, що зміцнюють престиж певних професій. Так, наприклад, косметолога стали називати «beautician». Працівники кладовищ, яких традиційно називали «undertakers», останніми роками отримали назву «morticians», а згодом «funeral directors». Слово «garbage collector» – «збирач сміття» замінюється на «sanitation engineer», а евфемізм «environmental hygienist» – не що інше, як назва професії двірника (a janitor).

Найефективнішим методом усунення вербальної дискримінації є вилучення з вжитку дисфемізмів та вживання евфемізмів, або іншими словами – використання емоційно нейтральних слів та виразів замість лексем із негативним конотативним значенням. Проте, в рамках проаналізованої нами вибірки, дослідження показало, що якісне видання є толерантним приблизно на

58 %, а масове – на 60 %. Тобто, у середньому можна припустити, що британська національна преса дотримується принципів політкоректності на 59%. Розглянемо отримані результати детальніше. Висловлювання стосовно раси та кольору шкіри. Згадуючи у своїх матеріалах колір шкіри людини, The Daily Telegraph у 85 % випадків використовує такі евфемізми як black person, person of color та African. Наприклад: «The suspects were described as three black men, all over 5ft 10ins, who were wearing masks covering the lower part of their face» («Jewellery worth £800,000 stolen from Westminster home after thieves posed as delivery drivers», DT, 03.05.2019). У цьому випадку невідомих підозрюваних описують за допомогою єдиних відомих на той час ознак – зросту та кольору шкіри. У тих випадках, коли суб'єкт є відомим, основний акцент робиться на національній або територіальній приналежності: «However the 64-year-old wife of the former Prime Minister, Tony Blair, has since been criticised for “usurping” the voice of African women» («Cherie Blair under fire for telling children ‘most African women’s first sexual experience is rape’», DT, 26.03.2019) або «John Singleton, who has died aged 51 following a stroke, was a filmmaker who came to Hollywood prominence as both the first African-American and youngest person to be nominated for the Best Director Oscar» («John Singleton, film director who took Hollywood by storm with his powerful coming-of-age drama, ‘Boyz N The Hood’ – obituary», DT, 02.05.2019).

У інших 15 % випадків у публікаціях «The Daily Telegraph» можна побачити табуйоване слово, яке британці позначають як «the N-word»: «And the sketch featuring a woman named “Mrs N****r-Baiter”» («The BBC wouldn’t dare make a comedy like Monty Python today», DT, 04.08.2018) або «The 1971 version sees one of the girls who is tilling the land complain about doing “n****r work”» («Sofia Coppola has a race problem - and there’s no excuse for it», DT, 14.07.2017). Необхідно сказати, що видання використовує «the N-word» лише у випадках цитування. Тобто, його вживає не сам журналіст, а автор прямої мови. Представник ЗМІ, навпаки, засуджує суб'єкт, який є джерелом інформації, адже розуміє, що у обраному ним слові яскраво виділяється категорія пейоративності

– здатність лексеми реалізовувати семантику осуду, презирства на адресу відмінних від тебе представників соціуму. Зовсім інша ситуація спостерігається у виданні Daily Express. У цьому таблоїді спостерігається майже 100 % дотримання норм політкоректності. Найчастішим у вживанні є словосполучення African-American, яке повністю виключає будь-яке згадування кольору шкіри: «Meghan Markle and Prince Harry may "resist" tradition and honour an African-American figure» («Meghan Markle and Prince Harry may "resist" tradition and honour an African-American figure», DE, 01.05.2019).

Висловлювання стосовно сексуальної орієнтації. Говорячи про одностатеві відношення, The Daily Telegraph використовує у свої лексиці 87 % евфемізмів, тоді як Daily Express – 81 %. Отже, у виданнях використовується 13 % та 19 % дисфемізмів відповідно. До політкоректної лексики належать такі слова та словосполучення, як gay та same-sex. Наприклад: «Brook, who was present for the fight-week festivities in New York and attended both the weigh-ins and fight, took the time to comment on past claims from Khan that the Sheffield fighter was gay» («Boxing news: Amir Khan deserves to be SMACKED for crossing line in bitter feud – Brook», DE, 24.04.2019) або «The Church of England will debate blessings for same-sex couples after a motion was passed by one diocese, with the support of the local bishop, calling for a formal liturgy» («Thailand steps closer to recognising same-sex civil unions», DT, 20. 09.2017). До дисфемізмів відносять слово homosexuality, тому що раніше під гомосексуалізмом малася на увазі хвороба, яку необхідно було лікувати. Та, незважаючи на це, ця лексема доволі часто зустрічається на сторінках британських видань поряд із евфемізмами: «One of Scotland's richest men, in 2000 he pledged up to £1 million to fight plans to repeal the Section 28 law which forbade the "promotion" of homosexuality in schools» («Turner Prize in gay rights row after choosing Stagecoach as sponsor», DT, 01.04.2019).

Висловлювання стосовно статевої приналежності. Як показало дослідження, якісне видання «The Daily Telegraph» налічує 77 % політкоректних термінів, тоді як 23 % є неполіткоректними. Дискримінація за статевою ознакою спростежується у таких словах як mankind та forefather:

«Mankind has a 50/50 chance of finding life on Mars within three years, scientists say» (DT, 26.09.2018) та «He is one of 2.3 million so-called Russlanddeutsche - Germans whose forefathers migrated to the Russian empire in the 18th and 19th centuries before suffering persecution at the hands of the Soviets» («German AfD MP forms group for migrants within far-right party», DT, 17.03.2019). Замість них бажано вживати такі слова як humankind та ancestor, які позбавлені «чоловічого» початку: «A Nasa spacecraft has conducted a historic flyby of the farthest, and quite possibly the oldest, cosmic body ever explored by humankind» («New Horizons: Nasa spacecraft makes historic flyby of Ultima Thule, four billion miles away», DT, 01.01.2019) та «Folk stories about the Yeti originate from Himalayan communities whose ancestors worshipped a large primate that was believed to live in the mountains» («Indian Army ridiculed after it announces Yeti discovery in Nepal», DT, 30.04.2019).

У той же час Daily Express містить 37 % дисфемізмів та 63 % евфемізмів. Спостерігається, що лінія між чоловічими та жіночими професіями стає більш тонкою. Наприклад, замість fireman усе частіше використовується firefighter – «London fire: 40 firefighters scramble to HUGE blaze in Croydon» (DE, 01.05.2019). Втрачає свою широку уживаність й слово prostitute, а його місце займає словосполучення sex worker – «Meghan Markle fans attack Piers Morgan for ridiculing banana messages to sex workers» (DE, 02.02.2019). Висловлювання стосовно вікової приналежності. Усе рідше у статтях проявляється повага до старшого покоління. Не так часто з'являється словосполучення old person (DT – 67 %; DE – 73 %). Замість нього прийнято вживати senior citizen або elderly – «A social worker who teaches yoga to senior citizens, she has also cancelled her upcoming classes, the newspaper said» («Duchess of Sussex's mother 'flies to UK to support her' ahead of royal baby's arrival», DT, 21.01.2019) та «The free bus pass for the elderly serves as a lifeline to many who are struggling to pay bills» («Pension benefits AT RISK: 'Lifelines' MUST be protected for most vulnerable», DE, 04.04.2019). Висловлювання стосовно стану здоров'я. Говорячи про фізичні або психологічні захворювання, приблизно 86 % матеріалу «The Daily Telegraph»

можна вважати не політкоректним. Людей, у яких спостерігається погіршення слуху називають deaf замість aurally inconvenienced – «Pioneering brain surgery that allows deaf children to hear to be funded across the NHS» (DT, 21.04.2019). Людей з надмірною вагою називають fat замість словосполучення bigger person: «Such surveys are gleefully reported by websites around the world (including this one), usually with a guffaw-grabbing photo of a portly gentleman struggling to squeeze himself into an economy class seat, but very few actually seek comment from the objects of our collective fury: the fat passenger» («‘I blink back tears’ – what it’s like being the fat person on a plane», DT, 22.03.2019). Кількість дисфемізму «Daily Express» трішки менша – 70 %. Проте, варто сказати, що у жодному з видань людей з психічними захворюваннями не називали insane або crazy – у публікаціях завжди використовувалося словосполучення mentally ill: «Why was mentally ill man left free to kill my husband?» (DE, 03.07.2018).

Сленгізми – частовживані лексичні одиниці, що проникають у мовлення, їм притаманний інноваційний потенціал, що привертає до себе особливу увагу, навіть якщо ці лексичні одиниці є елементами контркультури. Сучасний англomовний сленг становить 10–20% словника середнього американця. Він притаманний мовленню у Великій Британії, Австралії, Канаді. Сленг використовують не тільки у мовленні представників різноманітних верств населення, а й у художній літературі, у засобах масової інформації: газетах, журналах, телебаченні, а також на сцені, і навіть у рекламах. Проблематика сленгу є предметом постійного наукового пошуку. Теоретичні дослідження таких учених, як Е. Партрідж, І. Гальперін, Г. Менкен, В. Вілюман, М. Маковський, В. Балабін, О. Клименко, У. Потятиник, Г. Іванова, присвячені різним аспектам сленгу. Питання сленгізмів досліджували для укладання різноманітних підручників з лексикології та стилістики англійської мови й англomовних словників.

Лексика - найдинамічніша частина мовної системи, зазнає постійних змін. Проте зазначимо, що такі зміни неоднаково охоплюють весь словниковий склад. Значно повільніше, порівняно з іншими групами слів, змінюється

основний лексичний склад, як найбільш стала категорія слів. За соціальною важливістю всю лексику поділяють на активну та пасивну. Активна – це загальноживані слова. Їх використовують усі носії мови незалежно від професії, освіти, місця проживання. До пасивної лексики зачисляємо рідковживані лексичні одиниці: застарілі слова, неологізми, професіоналізми, екзотизми, жаргонізми, арготизми, сленгізми, а також вульгарну та лайливу лексику. Слова зниженого стилістичного тону мають, зазвичай, синоніми у нейтральній лексиці. На відміну від слів високого стилістичного тону (поетизмів, архаїзмів, варваризмів, іноземних та книжних слів), вони перебувають у стані безперервної зміни. Тенденція до безперервного оновлення є однією із найхарактерніших ознак стилістично знижених лексичних одиниць. Слова однієї групи легко переходять в іншу, оскільки їхня належність до певної групи є умовною. До англійського загальнонаціонального лексичного стандарту ввійшли зі сленгу такі слова, як *bluff*, *billet*, *minx*, *flummoх*, *ripping*, *humbug*, *flog*, *soccer*, *yarn*, *shabby*, *sham*, *pluck* – “сміливість”, *whitewash*, *baggage* – “дівчина”, *bet*, *bore*, *chap*, *donkey*, *hoax*, *kidnap*, *mob*, *odd*, *trip*, *character* – “людина”, *to bolt* – “тікати”, *fishy* – “підозрілий” та ін. Однак окремі сленгізми вживають у мовленні сотні років, і вони не набувають статусу колоквиалізмів чи стандартних слів. Наприклад: *grub* (*food*) використовують з 1600-х років, а *lousy* (*bad*) – з 1700-х років. Зі стилістичного погляду сленгізми, так само як жаргонізми, поетизми, архаїзми, варваризми, іноземні та книжні слова, стилістичні неологізми, колоквиалізми, діалектизми, професіоналізми, вульгаризми, входять до лексико-стилістичної парадигми, для якої характерне таке: 1. Небезпосередній зв'язок з денотатом, тобто комунікація відбувається через значення відповідного нейтрального слова: *zoo* – *any jungle or jungle area* [6, р. 97]; *zoo* – *a confusing and chaotic place* [21, р. 449]. 2. Нечіткість референтних меж – ці слова мають оцінювальний характер і їх можна застосовувати до різноманітних референтів: *heat* – вогнепальна зброя: пушка; поліція: фараони, копи; *nitty-gritty* – непристойність; неприємна, неминуча ситуація, неприкриті факти; чесність, прямолінійність; практичні деталі;

суть, сутність, основа [7, с. 244]; rap – розмова; критика; звинувачення; вирок; музичний стиль [7, с. 288]. 3. Обов’язкована явність синонімії: “money”: askers Br. [9, p. 7]; berry – 1. Am. a dollar 2. Br. a pound [9, p. 12]; brass esp. Br., Aus [9, p. 16]; cabbage [21, p. 58]; C, also C-note Am. \$100 [9, p. 19]; clink Br [9, p. 23]; clod Br. – penny, copper coin [9, p. 23]; coconut – Am. a dollar [9, p. 24]; do-re-mi Am. [9, p. 31]; half-spot – Aus. fifty dollars [9, p. 48]; Hawaii Br.- a banknote of 5 or 50 pounds [9, p. 49]; hoot Aus. [9, p. 51]; kale Am., Can. [9, p. 56]; lobster Aus. – a \$20 note [9, p. 60]; lolly Br. [9, p. 60]; mean-green Am [9, p. 63]; monkey – 1. Br., Aus. 500 pounds 2. Am. 500 dollars [9, p. 65]; oil – 1. Am. money, esp. for bribery and corruption [9, p. 70]; megabucks – дуже велика кількість грошей [7, с. 231]; scratch – гроші: “бабки”, “капуста” [7, 308]; bucks – великі гроші [7, с. 48]. 4. Можливість утворювати антонімічні ряди: bad – відмінний, чудовий, класний: That rap song is very bad! (Класний реп!) [7, с. 21]; wicked – блискучий, майстерно виготовлений: смертельний: That tennis player’s got a wicked serve. (У цього тенісиста смертельна подача). [7, с. 399]; heavy – вражаючий, важливий, серйозний [7, с. 170]. Мовець орієнтується у значенні сленгових лексичних одиниць, якщо йому відомий код, до якого вони входять, оскільки означуваний ними денотат може бути відомим йому під іншою назвою. У лексикографічній практиці така особливість цих слів виявляється в тому, що їхнє значення пояснюють через вказівку на синонімічний ряд, до якого вони належать, або через вказівку на нейтральні синоніми. Однак у цьому випадку мовлення обов’язково обумовлюють можливі сфери їхнього вживання. Наприклад: josser – fool, fellow [6, p. 97]. Диференціація значень лексичних одиниць, що мають лексико-стилістичну парадигму, відбувається в англійській мові за функціональними стилями. Отже, сленг – це розмовний чи фамільярний стиль мови в певній спеціальній галузі. Стилістичне розмежування між сленгізмами та жаргонізмами мінімальне. За характером “зниженості” слова зниженого стилістичного тону можна розділити на три групи:

1) літературно-розмовні (literatory-colloquial), для яких не природне ситуативне зниження;

- 2) фамільярно-розмовні, інтержаргонні (загальний сленг) та жаргонні (спеціальний сленг) (familiar-colloquial), яким властиве спеціальне зниження;
- 3) вульгаризми (low colloquial), яким притаманне емоційно-підкреслене зниження.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВІДТВОРЕННЯ ПОЛІТКОРЕКТНОЇ ЛЕКСИКИ СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ МЕДІЙНИХ ТЕКСТІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

3.1. Аналіз перекладу одиниць гендерної політкоректності

Опрацювавши лексичний матеріал медійних текстів, що стосується гендерної політкоректності, зокрема 96 одиниць, переважно гендерної нейтральності, ми виявили такі перекладацькі трансформації: диференціацію, описовий переклад, додавання, еквіваленцію, калькування, зміну порядку слів, дослівний переклад, адаптацію та конкретизацію. Трансформацію диференціації переважно використовують при перекладі гендерно нейтральних одиниць на позначення професій: *actron* – актор / акторка; *cleaner* – прибиральниця / прибиральник; *Mx* – пан / пані; *salesperson* – продавець / продавчиня; *tradesperson* – торговець / торговка; *cabinattendant, flightattendant* – бортпровідник / бортпровідниця; *weatherperson, weathercaster, weatherreporter* – ведучий (-а) прогнозу погоди .Додавання: *anchor* – ведучий програми; *averageperson* – середньостатистична особа; *postalworker* – працівник поштового зв'язку; *salesworker* – працівник сфери торгівлі . Описовий переклад: *assemblyperson* – член нижньої палати законодавчого зібрання; *hotelporter* – посильний у готелі; *busser* – помічник офіціанта; *chairperson* – голова правління; *chair* – голова правління; *councilperson* – член ради; *first – baseperson* гравець першої бази; *flagger* – регуювальник руху; *garbologist* – спеціаліст із утилізації відходів; *jury member* – член колегії присяжних; *jury person* – член колегії присяжних; *maintenance person* – спеціаліст з техобслуговування; *maintenancespecialist* – спеціаліст з техобслуговування; *toperson* – укомплектовувати особовим складом; *staffing the project* – підбирати працівників для роботи з проектом; *parkingenforcer* – контролер на платній автостоянці; *parking inspector /*

parking officer – інспектор дорожнього руху; milk person – продавець молока; weather person, weather caster, weather reporter – ведучий (-а) прогнозу погоди.

При застосуванні еквіваленції вдається зберегти стиль політкоректності, втім зміст передається іншими словами [20, с.92]: bartender – бармен; barkeeper – бармен; cowperson – ковбой; access controller, doorkeeper – швейцар; handyperson – майстер на всі руки; zirsself – себе, собі; lay person – не професіонал; maintenance hole, utility hole – люк; letter carrier/ mail carrier/mail person/post person – листоноша; spokes person – спікер; foodserver, tableattendant, waitperson, waitron – офіціант. Калькування: mixologist – міколог; bestpersonforthejob – найкраща людина для роботи; businessperson – ділова людина; camera operator firefighter – борець з вогнем; garbologist – гарболог; intersexual – інтерсексуал; intersexperson – інтерсекс-особа; intersexuality – інтерсексуальність; insuranceagent – страховий агент; Earthchildren – діти Землі; personnel – персонал; pregnantpeople – «Вагітні люди»; salesagent / salesassociate – торговий агент; salesrepresentative – торговий представник.

Граматичну трансформацію зміни порядку слів також називають перестановкою або пермутацією.

Сутність трансформації перестановки полягає у тому, що при перекладі лексичні елементи міняються місцями (тобто, змінюють позицію на протилежну): choir member – член хору; Congress person – член Конгресу, traffic controller – регуювальник руху; garbage collector – збирач сміття; trash collector – збирач сміття; nursery worker – працівник розплідника; law inforcement officer – працівник правоохоронних органів; police officer – працівник поліції. Під дослівним перекладом розуміють відтворення конструкції оригіналу без будь-яких змін і без суттєвої зміни порядку слів у реченні.

Дослівний переклад при правильній передачі при правильній передачі змісту тексту, що перекладається, максимально близько відтворює синтаксичні конструкції та лексичний склад оригіналу. Якщо синтаксична структура словосполучення, яке перекладається, має смисл і в перекладі виражена аналогічними засобами, дослівний переклад може розглядатися як остаточний

варіант перекладу: *member of the clergy* – член духовенства; *member of Congress* – член Конгресу; *craftsperson* – ремісник; *inside thread* – внутрішня різь; *fisher* – рибалка, *ancestors* – предки; *forebears* – попередники; *outside thread* – зовнішня різь; *humankind* – людство; *Ms* – пані.

Адаптація передбачає заміну деталей історії, що повідомляється, іншими [20, с. 92]. Розглядаючи приклади вживання цієї трансформації, ми дійшли висновку, що вона є досить популярною і слушною, адже підкреслює політкоректність української мови: *traffic guard* – регулювальник руху; *idea person* – генератор ідей; *literary person* – письменна людина; *human resources* – трудові ресурси; *shop assistant* – продавець-консультант; *statesperson* – державний діяч.

Конкретизація: *s/he* або *(s)/he* – він (або той); *he/she* – він (або той); *ze / zie* – він/вона, *zir* – його / її.

Отже, основним шляхом відтворення політкоректних одиниць гендерної нейтральності є описовий переклад. У певних випадках одночасно застосовуються декілька трансформацій при перекладі, наприклад, описовий переклад та диференціація або ж значення політкоректних одиниць передаються за допомогою різних трансформацій. Загалом даній категорії політкоректної мови найбільше притаманна позитивна конотація – 95 одиниць з 96, – що свідчить про її кооперуючу функцію в масмедіа.

3.2. Аналіз одиниць соціальної політкоректності

Опрацювавши лексичний матеріал медійних текстів, що стосується соціальних, економічних, побутових явищ та предметів, а також явищ, пов'язаних з війною, зокрема 139 одиниць, ми виявили такі перекладацькі трансформації: цілісне перетворення, описовий переклад, адаптацію, дослівний переклад, калькування, синонімічний переклад, еквіваленцію, логізацію, зміну порядку слів, додавання, генералізація, модуляція.

Цілісне перетворення: near-life experience – передчасне припинення вагітності; pro-life – який виступає проти права на аборт; economically exploited – на міліні; body counts – кількість жертв. Описовий переклад: substance a buse – зловживання алкоголем/наркотиками; shell shocked – психічно травмований борець; mechanically challenged – з технічними несправностями; homeless person – людина без дому; residentially flexible – особа з непостійним місцем проживання; road studs – світлоповертач дорожній; melt down – економічна криза; slump – різкий економічний спад; impaired driving – керування в стані алкогольного сп'яніння; dehire, dislocate – зняти з посади; laborf luctuations – коливання в складі робочої сили; right sizing – скорочення штату; menta lhospital – лікарня для психічнохворих; putting down – умертвіння безнадійно хворих; the rare uticmis adventure – нещасний випадок в процесі лікування; economically disadvantaged – людина у важкому матеріальному становищі; economically marginalized – людина з незначними статками; financially challenged – особа у скрутному фінансовому становищі; monetarily challenged – людина з обмеженими фінансовими можливостями; people on a budget – люди, з обмеженим бюджетом; pro-choice – за право аборту; issues – предмети суперечки; rustically inclined – людина з сільської місцевості; substandard housing – незадовільні житлові умови; poor housing – погані житлові умови, inadequate housing – неадекватні житлові умови; unwaged – особа, що не отримує заробітної плати. Адаптація: anti-sobriety activist – борець із тверезістю; person with drinking problems – людина з алкогольною залежністю; negative cash flow – дефіцит грошових коштів; get a carrier change opportunity – отримати можливість змінити робоче місце; assigned maleat birth, designated male a tbirth – людина, народжена біологічно чоловіком; assigned female at birth, designated female a tbirth – людина, народжена біологічно жінкою; dysfunctional family – неблагополучна сім'я; period of economic adjustment – період стабілізації економіки; period of negative economic growth – період знижених темпів економічного росту; deficienta chievement – неповний успіх; significant other – друга половинка; undocumented residents – незареєстровані жителі;

undocumented immigrants – незареєстровані мігранти; verbal harassment – словесна образа; servicing the target – влучення в ціль; putting out of misery – позбавлення від страждань; happy holidays! – з новорічними святами!; numerically challenged group – кількісно менша група; differently advantaged – незаможній; disadvantaged – неімущий; tact avoidance – нетактовність; body counts – «підрахунок втрат». Дослівний переклад: in appropriate – невідповідний; outcast – вигнанець; device – пристрій; airsupport – повітряна підтримка; limited airstrike – обмежений повітряний удар; hostile work environment – ворожа робоча атмосфера; displaced home owner – витіснений домовласник; the system of free enterprising – система вільного підприємництва; depression – депресія; recession – занепад; person with different sexual orientation – людина нетрадиційної сексуальної орієнтації; spouse – подружжя; psychiatric hospitals – психіатрична лікарня; psychiatric clinics – психіатрична клініка; mental illness – психічна хвороба; verbal abuse – словесна образа; place of employment – місце працевлаштування; troubled youth – проблемна молодь; deprive of life – позбавлення життя; un official housing – неофіційне житло; protesters – протестувальники; rebels – повстанці; militants – бойовики.

Калькування: shellshock – снарядний шок; economic humanism – економічний гуманізм; open society – відкрите суспільство; selective speech – вибіркова мова; academic dishonesty – академічна нечесність; sun children – «сонячні» діти; collateral damage – супутні втрати; learning enviroment – освітнє середовище; micro-aggression – мікроагресія; meaning fuld own turn – значний спад; incomplete success – неповний успіх; non-traditional success – нетрадиційний успіх; parent 1/parent 2 – батько №1/батько №2; new comer – новоприбулець; first-year student – першокурсник; ethnically homogenous area – етнічно однорідна місцевість; LGBT person – ЛГБТ-людина; gay – гей; emotional rape – емоційне звалтування; verbal aggression – вербальна агресія; neutralizing the target – нейтралізація мети; euthanasia – евтаназія; economically unprepared – економічно невідготований; financially inept – фінансово неспроможний; ill-provided – незабезпечені; socially deprived – соціально

знедолені; under privileged – мало привілейовані; correctional facility – виправна установа; client of the correctional system – клієнт виправної установи; person of region – людина з регіону; in operative combat personnel – нефункціональний військовий персонал; nuclear crisis – ядерна криза.

Синонімічний переклад: banned – заблокований.

Еквіваленція: single parent house hold – неповна сім'я; underhoused – безхатній, displace – змістити; newcomer – приїжджий; putting to sleep – присипляння; low-income people – малозабезпечені; the needy – нужденні.

Логізація – це спосіб перекладу шляхом заміни емоційно-експресивної або етномаркованої одиниці мовної одиниці стилістично нейтральним її відповідником у мові перекладу, що усуває або послаблює естетичну функцію першотвору: involuntarily undomiciled – безхатній/безпритульний; put into the mobility pool – звільняти працівників; microteaching sessions – уроки.

Зміна порядку слів: outdoor urban dwellers – жителі вулиць міста; home invasion – вторгнення у приватну власність; street activity index – показник вуличної активності; emotional abuse – образа почуттів (також застосовується транспозиція: emotional → почуття); negative patient care outcome – «неблагополучний результат догляду за пацієнтом»; sex worker – робітник сфери сексуальних послуг; asylum seekers – шукачі притулку; economic oppression zone – зона економічного утиску. Додавання: achieve a deficiency – досягати неповного успіху; downsizing – скорочення штату; youth group – група підозрілих молодиків; children at risk – діти зони ризику; deprived – позбавлений благ; sex worker – робітник сфери сексуальних послуг (також застосовується зміна порядку слів); conflict – збройний конфлікт.

Модуляція: redundancy elimination – скорочення штату.

Генералізація: kin – рідня.

Отже, основним шляхом відтворення одиниць соціальної політкоректності є описовий переклад. Даній категорії політкоректної мови найбільш характерна негативна конотація з елевативним ефектом – 74 одиниці з 139, – що свідчить про її вуалітивну функцію, яка насамперед застосовується для відволікання від

негативних соціальних явищ. Для відтворення політкоректних термінів з позитивною конотацією переважно застосовується калькування; для термінів з іронічною та негативною конотацією – описовий переклад.

3.3. Аналіз перекладу одиниць на позначення якостей

Опрацювавши лексичний матеріал медійних текстів, що стосується фізичних, психічних та розумових якостей, зокрема 136 одиниць, ми виявили такі перекладацькі трансформації: описовий переклад, цілісне перетворення, дослівний переклад, модуляцію, зміну порядку слів, еквіваленцію, адаптацію, калькування, додавання та транспозицію.

Описовий переклад: *comb-free* – без потреби у розчісуванні волосся; *follically challenged*, *follicle-challenged*, *follicularly challenged*, *follically disadvantaged* – що має проблему порушення функціонування волоссяних цибулин (фолікул); *folically independent* – незалежний від волоссяного покриву; *hair disadvantaged* – що має проблему із ростом волосся; *infollicle regression* – що має проблему з випадінням волосся; *sexually non-preferential* – що має сексуальний потяг до представників обох статей; *optically challenged* – з вадами зору; *optically inconvenienced* – з поганим зором; *othervisioned* – з особливостями зору; *visually challenged* – із проблемами зору; *visually impaired* – людина з ослабленим зором; *uniquely coordinated* – особа з унікальною координацією рухів/зі специфічною координацією; *technologically challenged* – з обмеженим розумінням технологій; *aurally inconvenienced* – з слуховими обмеженнями/особа з пониженим слухом; *hard of hearing* – з проблемами слуху; *hearing impaired* – з частковою втратою слуху; *ethically disoriented* – без етичних ідеалів; *ethically challenged* – особа з альтернативною правовою орієнтацією; *morally challenged* – з сумнівними моральними нормами / з низькими моральними принципами; *chemically challenged* – що страждає від хімічної залежності; *spatially perplexed* – що втратив орієнтацію в просторі; *speech*

impaired – людина, позбавлена здатності говорити; verbally challenged – людина з обмеженими вербальними можливостями; differently sized – людина з особливими пропорціями; differently weighted – людина з зайвою вагою; gravitationally challenged – який страждає на ожиріння; horizontally challenged – із проблемами по горизонталі; horizontally gifted, large-than-average citizen, overweight – людина з надмірною вагою; medium-sized – середнього розміру; ontologically challenged – не підтверджений фактами; differentlyabled – з різними можливостями; handicapped, inconvenienced – людина з особливостями психофізичного розвитку; mobility impaired – особа з обмеженою рухливістю; people with disabilities – люди з обмеженими можливостями/особи з функціональними обмеженнями/особи з функціональними недоліками; physically challenged – особа з фізичними обмеженнями; physically different – що фізично виглядає по-іншому; slowpacer – людина з повільною ходою; emotionally different person – людина в складному емоційному стані; alternatively schooled – людина, що має альтернативні знання / освіту; differently qualified – обізнаний з інших речей; specially skilled – особа з особливостями компетенції; mentally ill – з психічними розладами; kinesthetically challenged – особа з ускладненим кінестетичним сприйняттям; motivationally challenged – особа з недостатньою мотивацією; immunocompromised – з ослабленим імунітетом; uniquely fortunate – людина з винятковим везінням; little people – люди невисокого зросту; perceptually challenged – з вузьким світоглядом; advanced in years – людина поважного віку; older person – людина похилого віку; experientially enriched – людина з досвідом; mature – особа у зрілому віці; middle-aged – особа у зрілому віці (40–65 років); senior, senior citizen – представник старшого покоління; thirdager – людина похилого віку; developmentally disabled – людина з порушеннями розумового розвитку; learning disabled, mentally challenged people – люди з обмеженими розумовими здібностями / люди з розумовими відхиленнями; people with learning difficulties – люди, яким важко дається навчання; person with self-paced cognitive ability – особа з індивідуальною швидкістю сприйняття знань; differently statured – людина невеликої статури; unmarried person – особа,

яка не перебуває в шлюбi; *suffering from an addiction* – особа, що страждає від сексуальної залежності; *chemically inconvenienced* – особа з наркотичною залежністю; *cognitively impaired* – з проблемами когнітивного розвитку; *differently-brained* – людина з іншим складом розуму; *intellectually challenged person* – людина із затримкою розумового розвитку; *people of height* – люди високого зросту; *aesthetically challenged* – з проблемами естетичного характеру; *average-looking* – посередніх зовнішніх даних; *facially challenged* – з проблемним обличчям.

Цілісне перетворення: *optically darker* – підсліпуватий; *person of noncolour* – біла людина.

Зміна порядку слів: *phonically non-receptive* – несприйнятливий до фотонів (також застосовується транспозиція: *phonically* → до фотонів); *wheel chairuser* – користувач інвалідного візка.

Дослівний переклад: *misperfections* – недосконалості; *unseeing* – незрячий; *mute* – мовчазний; *people with special needs* – люди з особливими потребами; *mentally ill* – психічно хворий; *elderly* – старший/літній; *older people* – старші люди; *exceptional* – винятковий; *special* – особливий; *unmusical* – немузикальний.

Модуляція: *temporarily challenged* – не вписується в часові рамки; *person of substance* – людина значних розмірів; *afflicted person* – хворий; *second place* – не переможець; *suffering from Internet addiction* – Інтернет-залежна особа; *romantically challenged* – неромантичний; *in a reduced state of awareness* – в заторможеному стані.

Еквіваленція: *moonchild* – не від світу цього; *without speech individual* – безмовний; *longer-living* – довгожитель; *seasoned* – досвідчений.

Адаптація: *person with hearing impairment* – особа з вадами слуху; *chemically inconvenienced* – в нетверезому стані; *person with an alternative body image* – людина іншого розміру; *plus-size* – пишних розмірів; *factually unencumbered* – не обтяжений знанням; *uniquely proficient* – ще той знавець; *self-paced cognitive ability* – індивідуальний характер засвоєння знань; *chronologically advantaged* –

умудрений роками/досвідом; people of the third age – представники старшого покоління; consumer of mental health services – користувач психіатричних послуг; not with somebody at the moment – не має з кимось стосунків attractively impaired – менш привабливий; facially challenged – негарний з лица / не вдався вродою (лицем); lacking a formal education – людина, якій бракує знань.

Калькування: congenital disability – вроджена вада; unsavory character – неприємна особа; ethically disoriented – етично дезорієнтований; ethically challenged – етично неповноцінний; morally challenged – морально обмежений; big-boned – ширококостий; people of mass – люди маси; socially challenged – соціально неадаптований; nasally gifted – назально обдарований; little people – маленькі люди; chronologically gifted – хронологічно обдарований; gerontologically advanced – геронтологічно просунутий; socially misaligned – соціально дезорієнтований; vertically challenged – вертикально обмежений; unmarried person – неодружена особа; cerebrally challenged – розумово відсталий; intellectually impaired – інтелектуально нерозвинутий; cosmetically different – косметично інший.

Додавання: people of mass – люди з великою масою тіла; person of size – людина пишних розмірів; golden ager – особа золотого віку.

Транспозиція – це перетворення однієї частини мови на іншу або заміна її до морфологічної категорії, так і до граматичної категорії. Відповідно до нашого дослідження, трансформація транспозиції при перекладі найбільш властива двокомпонентним та багатоконпонентним одиницям політкоректної лексики: motivationally deficient – недостатньо вмотивований; motivationally dispossessed – позбавлений мотивації; sexually focused – зациклений на сексі; career woman – кар'єристка; other aged – іншолітній.

Висновки

Політкоректність можна охарактеризувати як новий засіб мовного вираження, що має подвійну природу: з одного боку, політкоректні терміни спрямовані на підтримування тактовності, з іншого – на провокативність. Багато політкоректних одиниць трансформувалися: перейшли до розряду стилістичних гібридів, набули іронічної або образливої конотації. До того ж поширився процес умовно політкоректних одиниць, що передавали обурення сімейними стосунками, варварським ставленням людини до природи та різнимивидами дискримінації. Втім традиційні види політкоректності, зокрема расова, гендерна, соціальна та комерційна політкоректність продовжують активно розвиватися і поповнюються новими лексемами. Насамперед, цьому сприяє евфемістична природа політкоректних термінів, що вирізняються крайньою ввічливістю та універсальним характером. Для англомовних політкоректних одиниць характерні явища синонімії та полісемії, варіативність правопису, а також стилістична гібридність. На основі корпусних досліджень, а також досліджень загального функціонування політкоректних термінів у світлі різних тенденцій, можна виділити нову класифікацію політкоректних одиниць за конотативних аспектом: одиниці, що мають позитивну конотацію; одиниці, що мають негативну конотацію; одиниці, що мають негативну конотацію з елевативним ефектом, та одиниці, що мають гумористичну конотацію. Також за допомогою корпусного методу було визначено, що наразі найпоширенішими видами політкоректної лексики є гендерна та расово-національна.

В залежності від прагматичної функції та особливостей мовної культури, переклад політкоректної лексики вимагає використання різних перекладацьких трансформацій та навіть застосування їх в комплексі. Серед граматичних та семантико-синтаксичних трансформацій в нашому дослідженні виявлено: дослівний переклад – 46 одиниць, транспозицію – 5 одиниць, зміну порядку – 27 одиниць слів та додавання – 20 одиниць. Трансформації додавання та зміни порядку слів були найбільш поширеними. Ці трансформації свідчили про

розходження традицій членування речення в англійській та українській мовах, а також схильністю англійської мови до морфолого-синтаксичного та лексико-синтаксичного словотвору. Завдяки їм досягалась більша прозорість значення англійського відповідника та його адаптованість в англійській мові. Ці трансформації було застосовано для одиниць з позитивною або негативною конотацією з елевативним ефектом. Лексичні, лексико-граматичні та лексико-семантичні трансформації становлять найбільший прошарок перекладацьких трансформацій в нашому дослідженні, адже найпопулярнішими були описовий переклад – 154 одиниці та калькування – 47 одиниць. Описовий переклад виявився найбільш доречною трансформацією при перекладі політкоректних термінів, оскільки допомагав зрозуміти задум мовної одиниці, незалежно від світоглядних особливостей. Крім того, дана перекладацька трансформація виявилася найефективнішою при перекладі політкоректних термінів з іронічною/гумористичною конотацією – 19 одиниць з 27 перекладено за допомогою експлікації. Переклад калькуванням мав одночасно певні плюси та мінуси. Серед перших – передача комічного ефекту політкоректних одиниць з іронічною або гумористичною конотацією та реалізація вуалітивної та риторичної функцій лексем при висвітлюванні негативних подій; серед останніх – неадаптованість перекладу до вимог милозвучності української мови та втрата сенсу полісемантичних одиниць. Стилїстична трансформація еквіваленції – 35 одиниць, – доказувала широкий політкоректний потенціал нашої мови, що відображається не тільки в лексичних еквівалентах, а навіть в граматичних категоріях, зокрема в категорії спільного роду. Стилїстична адаптація (54 одиниці) та модуляція (10 одиниць) свідчили про достатню політкоректність української мови, втім трансформація логізації (9 одиниць) – про зворотне явище. Ці трансформації застосовувались для передачі повної конотативної палїтри. Найменш затребуваними виявились трансформації цілісного перетворення – 7 одиниць, запозичення – 3 одиниці, конкретизації/транспозиції – 5 одиниць та генералізації і синонімічного перекладу – 1 одиниця. Отже, при перекладі політкоректної підмови треба,

звертати увагу на лінгвокультурні особливості обох мов та добирати перекладацькі трансформації, що якнайкраще та найприродніше відобразять політкоректний стиль, в нашому дослідженні такими трансформаціями стали описовий переклад, адаптація та калькування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Акуленко В. В. О "ложных друзьях переводчика" // Акуленко В. В., Комиссарчик С. Ю., Погорелова Р. В., Юхт В. Л. Англо-русский и русско-английский словарь "ложных друзей переводчика". - М.: Сов. энциклопедия, 1969. - С. 371-384.
2. Гачечиладзе Г. Р. Введение в теорию художественного перевода. -Тбилиси, 1970.
3. Комиссаров В. Н. Лингвистика перевода. - М.: МО, 1980.
4. Комиссаров В. Н. Общая теория перевода. - М.: ЧеРо, 1999.
5. Комиссаров В. Н. Слово о переводе. - М.: МО, 1973.
6. Комиссаров В. Н. Теория перевода. - М.: ВШ, 1990.
7. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу. - К.: ВШ, 1986.
8. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу. - Вінниця: Нова книга, 2000.
9. Кочерган М. П. До питання про безеквівалентну лексику і лакуни та способи їх компенсації // Проблеми зіставної семантики. - К.: КДЛУ, 1999. - С 42-45.
10. Крупнов В. Н. В творческой лаборатории переводчика. - М., 1976.
11. Кундзич А. Переводческая мысль и переводческое недомыслие // Вопросы художественного перевода. - М.: Советский писатель. - 1955. - С. 213-258.
12. Левый И. Искусство перевода. - М.: Наука, 1974.
13. Пономарев В. В. Неадекватность перевода как средство фальсификации семантического и идейного содержания художественного произведения. - Киев: АКД, 1979.
14. Прокопович С. С. Адекватный перевод или интерпретация текста // ТП. - М. - 1980. - № 17.
15. Прокопович С. С. Адекватный перевод художественной прозы: возможен ли он ? // ТП. - М. - 1978. - № 15.
16. Ревзин И. И., Розенцвейг В. Ю. Основы общего и машинного перевода. -М.: ВШ, 1964.

17. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. - М., 1974.
18. Рождественский Ю. В. Общая филология. - М.: Новое тысячелетие, 1990.
- Семенец О. Е., Панасьев А. Н. История перевода. - К.: Лыбидь, 1991.
19. Тетради переводчика \ Сб. стат. - М. - 1963 - 1999. - Вып. 1 -23.
20. Фёдоров А. В. О художественном переводе. -Л., 1941.
21. Художественный перевод: Вопросы теории и практики. -Ереван, 1982.
22. Цицерон М. Туллий. Поли. собр. речей в русском переводе. -СПб., 1901.
23. Чередніченко І. О., Коваль А. Г. Оказіональні відповідники і переклад на різних рівнях еквівалентності. - К.: ВШ, 1981. - № 5. -С. 72-77.
24. Чернов Г. В. Основы синхронного перевода. - М.: ВШ, 1987.
25. Чернов Г. В. Теория и практика синхронного перевода. - М., 1978.
26. Чуковский К. И. Собр. соч. в 6-ти т. - М., 1966. - Т. 3.
27. Чуковский К. И., Фёдоров А. В. Искусство перевода. - Л., 1930.
28. Швачко С. О. Методичні вказівки. Перекладацькі аспекти у вузі та школі. - Суми: СумГУ, 1999.
29. Швачко С. О. Підготовка перекладача на сучасному етапі // Методологічні проблеми перекладу на сучасному етапі \ 36. наук, праць. - Суми: СумДУ, 1999.
30. Швачко С. О. Тетрадь переводчика № 1. Методические рекомендации. - Суми: СумГУ, 1998.
31. Швейцер А. Д. Перевод и лингвистика. - М.: Наука, 1973.
32. Шевченко И. С. Прагматика перевода драмы: аспект диахронии // Вісник Харківського державного університету. -Вип. 384. - Харків: Константа, 1995. - С. 190-194.
34. Newmark P. Approaches to Translation. - Oxford, 1981.
35. Nida E. A. Theories of Translation // TTR. - Vol. IV. - Nr. I, 1st of September, 1991.-P. 19-32.
36. Savory T. The Art of Translation. - London, 1952.
37. Snell-Hornby M. Translation Studies. An Integrated Approach. -Amsterdam: Philadelphia, 1988.

38. Tytler A. F. *Essey on the principles of translation*. - London, 1791.39. Білодід І. К. Мовознавча наука і школа / І. К. Білодід // *Мовознавство і школа* / [відп. ред. М. А. Жовтобрюх]. – К.: Наукова думка, 1981. – С. 5-21.
40. Васильева А. Н. *Основы культуры речи* / А. Н. Васильева. – М.: Рус. яз., 1990. – 247 с.
41. Головин Б. Н. *Основы культуры речи* / Б. Н. Головин. – М.: Высшая школа, 1980. – 335 с.
42. Гуманова Ю. Л. *Политическая корректность как социологический процесс: (на прим. США): автореф. дис. на соиск. учёной степени канд. социол. наук: спец. 22.00.04 "Социальные структуры, социальные институты и процессы"* / Ю. Л. Гуманова. – М.: МГУ им. М.В. Ломоносова, 1999. – 36 с.
43. Шляхтина Е.В. *Языковой аспект политкорректности в англоязычной и русской культура: автореф. дис. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.19 «Теория языка»*. Ярославль, 2009. 207 с.
44. Панин В.В. *Политическая корректность как культурно-поведенческая и языковая категория: дис. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.20 «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание»*. Москва, 2005. 232 с.
45. Цурикова Л.В. *Политическая корректность как социокультурный и прагмалингвистический феномен. Эссе о социальной власти языка* / под ред. Л.И. Гришаевой. Воронеж: ВГУ. 2001. С. 94–102.
46. Завадская Е.В. *Политкорректность как новая международная коммуникативная норма: анализ дефиниций на материале словарей современного английского языка*. Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство): у 5 ч. Вип. 89 (3). Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2010. С. 44–48.
47. Bernstein D. *You Can't Say That! The Growing Threat to Civil Liberties from Antidiscrimination Laws*. Cato Institute, 2003. 180 p.
48. Wilson J. *The Myth of Political Correctness: The Conservative Attack on High Education*. Durham, Duke University Press, 2001. 233 p.

49. Trump ran against political correctness. URL: <https://www.washingtonpost.com/posteverything/wp/2017/05/16/trump-ran-against-political-correctness>
50. Politically correct. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/politically-correct>
51. Politically correct. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/politically%20correct>
52. Gibson C. How politically correct' went from compliment to insult. Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/lifestyle/style/how-politically-correct-went-from-compliment-toinsult/2016/01/13/b1cf5918-b61a-11e5-a76a>
53. It's political correctness gone mad. URL: <http://www.macmillandictionaryblog.com/its-political-correctness-gone-mad-part-1-of-2>
54. Political correctness gone insane. URL: <https://www.2gb.com/queensland-government-removes-gender-from-licences-its-politicalcorrectness-gone-mad/>
55. Political correctness: how the right invented a phantom enemy. URL: <https://www.theguardian.com/us-news/2016/nov/30/political-correctness-how-the-right-invented-phantom-enemy-donald-trump>
56. The New antiPC Problem. URL: <https://www.stokesentinel.co.uk/news/local-news/thousands-darts-fans-demand-rethink-113620>
57. PC gone mad: Feminists drive Formula 1 grid girls out of their jobs. URL: <http://www.worldtribune.com/pc-gone-mad-feminists-drive-formula1-grid-girls-out-of-their-jobs/>
58. Hilarious Examples Of Political Correctness Gone Mad. URL: <https://uk.news.yahoo.com/10-examples-ridiculous-politicalcorrectness-150911412.html>
59. Snowflake. URL: <https://www.merriam-webster.com/words-at-play/the-less-lovely-side-of-snowflake>
60. Микроагрессия: как пеленают американский разум. URL: <https://sputnikpogrom.com/translated/6/microaggression/>

61. Why I hate PC gone mad. URL:
<https://www.stuff.co.nz/entertainment/celebrities/89637142/alice-snedden-why-i-hate-pc-gone-mad>

62. Has political correctness gone mad? 'Comedians must be allowed to offend'.
URL: <http://www.thejournal.ie/readme/pc-gone-mad-comedians-must-be-allowed-to-offend-3251174-Feb2017/>

Summary

Study of political correctness acquires the special actuality in the period of globalization, when terms are created for more free movement of representatives of different races, ethnoss, religions and cultures together with peculiar to them ideas, conceptions and ideologies. This call needs development or borrowing of mechanisms of warning and decision of possible contradictions, conflicts, misunderstanding cultural heterogeneity of parties lies in basis of that. On such conditions the question of equivalence of translation appears sharply, in particular denotative, cononative, normative, pragmatic, especially sensitive (containing language and topics that might be considered controversial or offensive) texts and question of avoidance of communicative deviations and failures in cross-cultural communication.

In this work we analysed edition of The Economist, The Guardian, The Daily Mail, Princeton Info and some other popular English-language MASS-MEDIA. Political correctness became part of modern lexicon and mindset in 80 late, as a result of debates that began in the campuses of the USA, in the environment of the conservatively adjusted professors and journalists, that used this concept for discipling those, who "improperly" spoke out in relation to racial belonging, sex, sexual orientation or ecology. The aim of "progressive orthodoxy persons" was to convince Americans to give up the use of the preconceived expressions and looks in relation to socialresonant public themes, such as racial, ethnic, religious belonging, gender identity and sexual orientation.

Description of the separate phenomena with the use of the preconceived or ideological painted terminology was considered for them erroneous, touchy, discriminatory, "sociologically dangerous" or simply improper. A public reaction on call of the use "politically of correct" terminology and vocabulary appeared in a range from wide approval to the sharp denial. Critically adjusted part of American, and afterwards the Canadian academic association contested against motion for "political

correctness". Main arguments were limitations of freedom of choice and freedom of expressions in general and academic freedom in particular, danger of establishment of tyranny of crowd, danger of decline of the critical thinking and intellectual life. Arguing against motion for "political correctness" were model enough. For openly intellectual persons "political correctness" was one of forms of the newest tyranny of crowd that blindly threw oneself to inculcate her requirements in all spheres of public life. As approximately 50% Americans studied in colleges, this term quickly spread and settled in a language as an adjective "politically correct". Phenomenon of political correctness of the masses the difficult history and yielded to the outstanding changes during the last twenty years. In the moment of origin of this term in the USA, political correctness was perceived as motion and social phenomenon concentrated in university campos and political or cultural institutes, tangents to feminism. The problem of stylistics of translation closely constrained with the problem of equivalence and adequacy.

Obviously, that if to ignore style of text of original and not pass stylistic facilities of original during translation, the necessary level of equivalence will not be attained. Complete adequacy of translation also means taking into account of stylistic features of original. It means that during translation it is necessary to find substitutes of stylistic facilities of original. Most linguists consider that the main task of translator is aspiration to recreate the function of stylistic device, but not reception. After claim of B. Krupnova the specific of translation it follows to see in the transmission of language features and vivid system of text. Thus, tasks that is decided by a translator become complicated only, activity remains unchanging.

Politically correct lexical units arose up as euphemisms, that had for an object to avoid the use of words that underline those or other cases of inequality between people, for example racial, gender inequality, physical or psychical defects. However became the main distinguishing feature of політкоректності her extreme attentiveness - simply touchy not acts are reprobated, but all that potentially can be touchy. Also for, characteristic extreme unconflict - in time if there is a choice between a few variants of interpretation of event, fact, act elected the least touchy

even if he is less credible or even frankly far-fetched. As a researcher V. Velicovoda notices, euphemisms are units of secondary nomination from relatively positive connotation, that used for replacement of the direct names the use of that on the socially or psychologically predefined reasons is considered undesirable.

Working out lexical material of media texts, that touches gender political correct in particular 96 units, mainly gender neutrality, we educed such of translating transformations: differentiation, descriptive translation, addition, counter-drawing, change of order of words, literal translation, adaptation and specification.

